

Juridiska avdelningen

4.12.2003

Till arbetspensionsanstalterna

FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV PRIVATA SEKTORNS ARBETSPENSIONS-LAGSTIFTNING

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av
privata sektorns arbetspensionslagstiftning (RP 154/2003 rd)**

1

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

1.1 Rehabilitering

Bestämmelserna om rehabilitering inom den privata sektorns pensionssystem reviderades genom lagar som gavs i februari 2003 (188/2003 och 189/2003) och som träder i kraft 1.1.2004. I proportionen föreslås att vissa preciseringar införs i dessa bestämmelser.

Regeringen föreslår att den tidpunkt som föreskrivs i 4 h § 1 mom. 2 punkten APL då sökanden som en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering skall ha rätt till återstående tid kallas dagen för rehabiliteringsfallet. Om ansökan om rehabilitering lämnas in när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, skall dagen för rehabiliteringsfallet dock vara dagen före rehabiliteringsåtgärden. Dagen för rehabiliteringsfallet kan under förutsättningar som föreskrivs närmare i lag också vara sjukledighetens första dag enligt sjukförsäkringslagen.

Regeringens föreslår vidare att rehabiliteringssökanden skall ha rätt att få ett förhandsbeslut, där det framgår om han eller hon uppfyller villkoren för rehabilitering. Förhandsbeslutet skall binda pensionsanstalten i nio månader från det att beslutet har vunnit laga kraft.

Det föreslås också att fastställandet av rehabiliteringspenning ändras så att det tidigare förfarandet återinförs. Full rehabiliteringspenning är i så fall beloppet av invalidpension enligt de samordnade grundpensionerna förhöjt med 33 procent. Delrehabiliteringspenning är hälften av beloppet för full rehabiliteringspenning.

Utöver de angivna förändringsförslagen föreslås vidare vissa andra, närmast tekniska justeringar av rehabiliteringsbestämmelserna.

Juridiska avdelningen

4.12.2003

1.2

Preskriptionsbestämmelserna

Det föreslås att till APL och SjöPL fogas bestämmelser om preskription av pensionsförsäkringspremie som inte har debiterats. Enligt propositionen skall preskriptionstiden för pensionsförsäkringspremie som inte har debiterats vara tio år och den skall börja löpa från den dag premiefordran har uppkommit. Preskriptionstiden kan avbrytas endast genom att försäkringspremien debiteras. Preskriptionstiden för debiterad försäkringspremie skall fortsättningsvis vara fem år i enlighet med skatteutsökningslagén (367/1961).

Det föreslås att till APL och SjöPL också fogas bestämmelser om att preskriptionstiden skall vara tio år när pension som betalats utan grund eller annan förmån återkrävs eller när arbetsgivaren eller företagaren kräver att pensionsanstalten skall återbetala pensionsförsäkringspremier som dessa betalat utan grund eller kräver att få förmån som fastställts genom beslut och som inte utbetalats. Via hänvisningsbestämmelserna skall bestämmelserna i APL bli tillämpliga också i KAPL, KoPL, FöPL och LFöPL, dock så att till KAPL fogas motsvarande bestämmelse som i APL och SjöPL om preskription av återbetalning av pensionsförsäkringspremier som betalats utan grund.

Preskriptionstiden på tio år skall börja löpa från den dag fordran har uppkommit. I fråga om förmån som har betalats utan grund avbryts den tioåriga preskriptionstiden endast genom ett beslut om återkrav. I övriga fall avbryts preskriptionstiden på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder (728/2003), dvs. genom en icke-formbunden avbrytande åtgärd eller en rättslig åtgärd i enlighet med preskriptionslagen. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem års preskriptionstid, som också kan avbrytas på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § preskriptionslagen.

1.3

Skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter

I proportionen föreslås att hänvisningsbestämmelserna i 10 c § 1 mom. APL till lagen om förvaltningsförfarande och specialbestämmelserna om rätten att föra talan för en part under 15 år och hörande av part skall ersättas med förvaltningslagens bestämmelser. Det föreslås att det görs mindre ändringar i ordalydelsen i bestämmelsen om jäv i 10 c § 2 mom. APL och att bestämmelsen bibehålls i APL och tas in i paragrafens 1 mom.

Juridiska avdelningen

4.12.2003

Det föreslås att till 10 c § 2 mom. APL tas in bestämmelser som förtydligar pensionsanstaltens sakkunnigläkares ställning vid behandlingen av pensionsärenden och i förhållande till lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Enligt bestämmelsen skall den nämnda lagens 23 § inte tillämpas på den bedömning som en pensionsanstalts sakkunnigläkare gör i sin befattning i enlighet med 10 c § 2 mom. APL.

Det förslås att bestämmelserna i 21 e § 1 och 2 mom. APL om rättelse av sak- och skrivfel kompletteras så att ett fel i förfarandet rättas som sakfel och att klara fel som är jämförbara med uppenbara skriv- eller räknfel rättas på samma sätt som skrivfel. Enligt förslaget skall bestämmelserna i 21 e § 3 och 4 mom. APL om förfaranden och besvär rätt i samband med rättelse av beslut upphävas, eftersom förvaltningslagen innehåller motsvarande bestämmelser.

Regeringen föreslår vidare att pensionsanstaltens och Pensionskyddscentralens beslut skall trots 60 § 1 mom. förvaltningslagen kunna meddelas parten per post genom brev som vanlig delgivning och inte mot mottagningsbevis. (19 f § APL)

1.4

Ikraftträdandet

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Enligt 3 mom. ikraftträdelsebestämmelsen i den föreslagna lagen om ändring av APL och SjPL gäller de föreslagna preskriptionstiderna också sådana fordringar som uppkommit innan lagen trädde i kraft. När preskriptionstiden för dessa fordringar räknas ut beaktas också tiden innan lagen trädde i kraft, dock så, att preskriptionen av fordran sker tidigast tre år efter att lagen trädde i kraft, om inte preskriptionen sker före det också enligt de preskriptionsbestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft. I ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av KAPL föreslås en motsvarande bestämmelse i fråga om försäkringspremier som betalats utan grund.

2

REGERINGENS PROPOSITION

Regeringens proposition (RP 154/2003 rd) följer som bilaga till cirkuläret. Regeringspropositionerna kan beställas både på finska och svenska från Oy Edita Ab:s kundtjänst, tfn 020 45005 eller per e-post

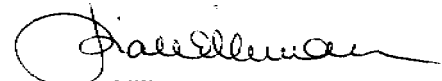
Juridiska avdelningen

4.12.2003

asiakaspalvelu.publishing@edita.fi. Regeringens proposition finns på riksdagens webbsidor på adressen .

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Outi Lehmus

Pia Wilkman

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av den privata sektorns arbetspensionslagstiftning**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om sjömanspensioner. De föreslagna ändringarna är mindre preciseringar och tekniska korrigeringar av de rehabiliteringsbestämmelser som antogs våren 2003. Det föreslås också att den som ansöker om yrkesinriktad rehabilitering kan få ett förhandsbeslut om rätten till yrkesinriktad rehabilitering. Via hänvisningsbestämmelser skall de föreslagna ändringarna av lagen om pension för arbetstagare också gälla lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare, lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare.

Vidare föreslås att de ovan nämnda lagarna skall kompletteras till följd av lagen om preskription av skulder som träder i kraft från och med ingången av 2005. För försäkringspremier som inte har debiterats, återkrav av förmån som utbetalats utan grund, återbetalning av försäkringspremie som betalats utan grund och erhållande av förmån som inte ut-

betalats fastställs en preskriptionstid på tio år, före vilken några krav inte kan ställas. Det föreslås att det för återkrav av förmånsfordringar som fastställts genom ett beslut om återkrav föreskrivs om en ny fem år lång preskriptionstid, och att en ny fem år lång preskriptionstid börjar löpa när den avbryts. En likadan fem år lång preskriptionstid föreslås också för återbetalning av en försäkringspremier som betalats utan grund och betalning av en förmån som inte utbetalats efter det att de har krävts första gången av pensionsanstalten efter den ovan nämnda tidsfristen på tio år.

I de ovan nämnda lagarna föreslås också ändringar till följd av förvaltningslagen som träder i kraft från och med ingången av 2004. Hänvisningsbestämmelserna till lagen om förvaltningsförfarande upphävs och också i övrigt görs en översyn av de förfarandebestämmelser som gäller behandlingen av arbetspensionsärenden.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Nuläge och behovet av ändringar

Rehabiliteringsbestämmelser

Bestämmelserna om rehabilitering i pensionssystemet för den privata sektorn reviderades genom två lagar som gavs den 28 februari 2003 (188 och 189/2003) och som träder i kraft från och med ingången av 2004. Vid översynen av rehabiliteringen infördes bl.a. bestämmelser om rätt till yrkesinriktad rehabilitering under vissa förutsättningar som är förpliktade för pensionsanstalten. För närvarande är beviljandet av yrkesinriktad rehabilitering beroende av prövning.

Den privata sektorns arbetspensionssystem förbereder sig som bäst för genomförandet av de lagar som träder i kraft från och med ingången av året 2005 (634—638/2003). För att verkställandet av denna pensionsreform som berör den privata sektorn skall säkerställas också i fråga om de ändringar i arbetspensionsslagstiftningen som träder i kraft 2004, skall vissa justeringar göras i rehabiliteringslagstiftningen. I detta sammanhang har också en ny fråga aktualiserats; att det för att ordnandet av yrkesinriktad rehabilitering skall fungera vore bra om den som ansöker om rehabilitering kunde ges ett förhandsbeslut som fastställer om den sökande uppfyller villkoren för rehabilitering även om det ännu inte finns en färdig rehabiliteringsplan.

Preskriptionsbestämmelserna

Inom den privata sektorns arbetspensionssystem tillämpas på sådana fordringar om vilka det inte finns särskilda bestämmelser i arbetspensionslagarna så som allmän författning förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868; preskriptionsförordningen) och den allmänna tioåriga preskriptionstid

som föreskrivs i förordningen. Preskriptionstiden börjar när fordran uppkommer. Preskriptionstiden för återbetalning av en förmån som utbetalats utan grund börjar när förmånen har erhållits eller när en förmån, som betalats på riktiga grunder, senare visar sig vara utan grund. Enligt preskriptionsförordningen börjar en ny tioårig preskriptionstid löpa när preskriptionen av en skuld avbryts. En avbrytande åtgärd kan vara icke formbunden eller genomföras genom officiella åtgärder. Gäldansvaret kan hållas i kraft hur länge som helst, om preskriptionstiden avbryts innan tio år förflutit sedan den senast avbröts.

Preskriptionsförordningen upphävs genom lagen om preskription av skulder (728/2003; preskriptionslagen) som träder i kraft från och med ingången av 2004 och samtidigt ersätter preskriptionsförordningen. Preskriptionslagen är till karaktären en allmän lag. Den tillämpas om det inte finns några bestämmelser i andra lagar som avviker från den. Preskriptionslagen tillämpas emellertid inte enligt lagens 1 § på pensioner eller andra förmåner som betalas med stöd av pensionslagstiftningen och inte heller på pensionsförsäkringspremier. Preskriptionslagen tillämpas bl.a. på återbetalning av förmån som erhållits utan grund. Preskriptionslagens bestämmelser kommer emellertid till tillämpning endast om inget annat följer av speciallagstiftningen.

Den primära allmänna preskriptionstiden enligt preskriptionslagen är tre år och den börjar i regel löpa från det att skulden förfaller till betalning. I lagen beskrivs de fall då den treåriga preskriptionstiden tillämpas. Preskriptionstiden för en förmån och en avgift som betalats utan grund börjar från och med den tidpunkt då den som har betalat förmånen eller avgiften fick kännedom om eller borde ha känt till förmånen eller avgiften som betalats utan grund och deras mottagare. Preskriptionstiden är dock fem år efter att det beträffande skulden givits en laga-

kraftvunnen dom eller någon annan utsökningsgrund som kan verkställas som en laga-kraftvunnen dom. Vid sidan om den allmänna preskriptionstiden på tre år finns en sekundär preskriptionstid på tio år, som börjar löpa från och med att grunden för fordran uppkom. I lagen finns också bestämmelser om hur preskriptionen av en skuld kan avbrytas. Också enligt preskriptionslagen kan gäldansvaret hållas i kraft hur länge som helst genom att preskriptionen avbryts innan den föregående preskriptionstiden har löpt ut.

Lagen om ändring av utsökningslagen (679/2003) träder i kraft den 1 mars 2004. Enligt lagen förutsätts det för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt att sökanden har en verkställbar utsökningsgrund och att den rättighet som nämns i den inte har upphört på grund av betalning eller preskription eller av någon annan orsak. Enligt lagen är en utsökningsgrund verkställbar under 15 år. Om den borgenär som avses i utsökningsgrunden är en fysisk person, eller om ersättningsfordran grundar sig på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst, är utsökningsgrunden i regel verkställbar under 20 år. Domstolen kan i undantagsfall på borgenärens talan förlänga tidsfristen med tio år. Tidsfristen för verkställbarheten innebär att rätten att indriva premien genom utsökning upphör slutgiltigt när tidsfristen har löpt ut. Lagändringen är delvis retroaktiv. Om utsökningsgrunden har meddelats före den 1 mars 1993, räknas tidsfristen för verkställbarheten från detta datum.

Preskription av pensionsförsäkringspremie

För närvarande finns inga bestämmelser om preskription av pensionspremiefordringar i lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) eller lagen om sjömanspensioner (72/1956, SjPL). För deras del tillämpas den allmänna preskriptionstiden enligt preskriptionsförordningen som är tio år. Inom denna tid skall debiteringen ske. Fordran anses uppkomma på förfallodagen för en slutlig APL-premie enligt villkoren för en grundförsäkring enligt APL. På motsvarande sätt anses en fordran som gäller en pensionspremie enligt SjPL ha uppkommit den dag som fastställts som betalningsdag i förord-

ningen om sjömanspensioner

Utan de preskriptionsregler som enligt förslaget skall fogas till de nämnda lagarna kommer, i och med att preskriptionslagen träder i kraft, de försäkringspremier som med stöd av APL och SjPL uppbärs hos arbetsgivaren och som inte har debiterats, inte att preskriberas överhuvudtaget.

I lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL) och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985, KoPL) föreskrivs om preskription av pensionspremier som uppbärs enligt dessa lagar. Enligt 10 § 4 mom. KAPL och 8 § 1 mom. KoPL kan premier enligt dessa lagar inte påföras för annan tid än det löpande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. Arbetsgivaren skall senast den 20 varje månad erlagga försäkringspremie för de löner som han har betalat under den föregående månaden. Den ovan nämnda preskriptionstiden räknas från denna dag. Pensionsanstalten skall alltså debitera premien inom de ovan nämnda tidsfristen.

I lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969, LFöPL) begränsas möjligheten att retroaktivt uppta försäkring enligt dessa lagar till tre kalenderår. Enligt 2 § 2 mom. FöPL och 3 § 2 mom. LFöPL kan försäkring upptas retroaktivt för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Även om pensionskyddscentralen eller, när det gäller lantbruksföretagare, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt upptagit försäkring på företagarens vägnar (tvångsförsäkring) när företagaren har försummat att uppta försäkring, begränsas retroaktiv försäkring enligt 12 § 2 mom. FöPL och 12 § 2 mom. LFöPL till tre år. Dessa bestämmelser innebär i praktiken en motsvarande tidsbegränsning också för debiteringen av försäkringspremierna.

Om utsökning av försäkringspremier föreskrivs i 19 § 1 mom. APL och 8 § 2 mom. SjPL, i vilka det hänvisas till lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961, skatteutsökningslagen). Enligt 11 § skatteutsökningslagen skall en fordran indrivnas hos den betalningsskyldige inom fem år, räknat från ingången av året efter det

då fordran fastställts eller påförts, vid äventyr av förlust av rätten till betalningen. Det innebär att preskriptionstiden inte kan avbrytas. Pensionsanstalten måste kräva in en fastställd försäkringspremie inom den utsatta tid som anges i skatteutbetalningslagen. Om pensionsanstalten inte kan uppbära försäkringspremien inom den utsatta tiden, förverkas rätten till premien. Denna preskriptionstid har ansetts vara så ovillkorlig, att det inte heller har varit möjligt för pensionsanstalten att använda en preskriberad fordran vid kvittning.

I 10 § 4 mom. KAPL och 8 § 1 mom. KoPL finns en hänvisning till skatteutbetalningslagen, av vilket följer att en debiterad försäkringspremie liksom försäkringspremier enligt APL och SjöPL har ansetts preskriberad efter fem år i enlighet med 11 § skatteutbetalningslagen.

I 12 § 6 mom. FöPL och 12 § 5 mom. LFöPL föreskrivs på motsvarande sätt att försäkringspremien skall uppbäras hos företagaren senast inom de fem år som närmast följer efter det år under vilket de fastställts.

Även i 17 § 1 mom. FöPL och 19 § 1 mom. hänvisas till 19 § 1 mom. APL enligt vilket en premie som fastställts av en pensionsanstalt får utlösas utan dom eller utslag.

Preskription av återbetalning av förmån som utbetalats utan grund

Här avses med återbetalning av en förmån utan grund återkrav av en pension eller annan förmån som betalats utan grund och återbetalning av pensionsförsäkringspremier som betalats utan grund.

Att en förmån utbetalats utan grund kan vara en följd av många olika orsaker. En stor utbetalning kan bero på mottagaren, behandlingen av förmånen eller någon annan omständighet som varken mottagaren eller pensionsanstalten kan påverka. Enligt den privata sektorns arbetspensionslagar skall en förmån som betalats utan grund i regel krävas tillbaka. I vissa situationer som det föreskrivs närmare om kan man dock delvis eller helt avstå från att kräva tillbaka. För att det skall vara möjligt att kräva tillbaka en förmån som betalats utan grund, måste det ges ett ändrat beslut som ersätter det felaktiga beslutet och först utgående från detta beslut

kan ett beslut om återkrav fattas. Om inte mottagaren av förmånen samtycker till att ett felaktigt förmånsbeslut ändras till hans eller hennes nackdel, måste man först ansöka hos försäkringsdomstolen om att beslutet skall upphävas.

På återkrav av pension eller annan förmån enligt APL, SjöPL, KAPL, KoPL, FöPL eller LFöPL som utbetalats utan grund tillämpas för närvarande preskriptionsförordningens allmänna preskriptionstid på tio år, som börjar löpa för var och en av förmånsraterna räknat från dagen för utbetalningen. I fråga om en förmån som utbetalats utan grund blir dock ofta fem år i praktiken bakre gräns för möjligheten att kräva tillbaka förmånen, eftersom försäkringsdomstolen endast av särskilt vägande skäl har upphävt ett felaktigt beslut som är äldre än fem år. Om den sökande t.ex. avsiktlig har hemlighållit uppgifter som är av väsentlig betydelse för beslutet, har ett beslut om upphävande kunnat fattas inom den allmänna preskriptionstiden på tio år.

Det är dock inte ändamålsenligt att tillämpa preskriptionslagens allmänna preskriptionstid på tre år på återindrivning enligt den privata sektorns pensionslagar, utan det är nödvändigt att i dessa lagar föreskriva separat om en tidsfrist för återkrav av förmåner som betalats utan grund och om preskriptionstiden för en återkravsfordran. Under återkravsprocessen, som består av flera moment, är det inte motiverat att särskilt påminna mottagaren om förmånen som betalats utan grund för att preskriptionen skall avbrytas, eftersom det är först när beslutet om återkrav fattas som återkravets rimlighet övervägs och det genom beslutet fastställs vilket belopp som skall återkrävas. Olika avbrytande åtgärder blir aktuella först efter det att beslutet om återkrav har givits.

Ett laga kraft vunnit beslut om återkrav får enligt 21 b § 2 mom. APL verkställas så som en laga kraft vunnit dom i tvistemål. Det är sålunda en sådan i utbetalningslagen (37/1895) avsedd utbetalningsrund, på basis av vilken pensionsanstalten direkt kan ansöka om utlösning av sin fordran på det sätt som föreskrivs i utbetalningslagen.

En pensionsanstalt kan också kräva tillbaka pension som det betalats utan grund genom

kvittning mot framtida pensionsrater.

Den ändring av utsköningslagen som träder i kraft vid ingången av 2004 innebär att en verkställbar fordran som gäller återkrav inte liksom för närvarande kan indrivnas genom utsköning under en obegränsad tid. Enligt lagen är en utsköningsgrund verkställbar under 15 år. En fordran, om vilken ett beslut om återkrav har vunnit laga kraft den 1 mars 1993 eller tidigare, befrias från utsköning den 1 mars 2008.

En försäkringspremie som erlagts i enlighet med den privata sektorns pensionslagar kan ha betalats utan grund t.ex. därför att arbetsgivaren har betalat en för stor premie eller betalat premien under en för lång tid eller därför att en person som har betalat FöPL-premier senare visar sig ha varit anställd i anställningsförhållande. Preskriptionen av återbetalning av pensionsförsäkringspremier som betalats av en arbetsgivare eller en företagare bestäms enligt preskriptionsförordningens allmänna preskriptionstid på tio år. Preskriptionstiden börjar löpa räknat från dagen för inbetalningen av varje försäkringspremierat. Preskriptionen kan avbrytas genom icke-formbundna åtgärder, varefter en ny preskriptionstid på tio år börjar löpa.

Att en pensionsförsäkringspremie har betalats utan grund framgår ofta först efter en lång tid. Detta förekommer särskilt i fall där det är oklart om arbetet har utförts i anställningsförhållande eller i företagareställning.

I 15 § APL, 10 b § KAPL och 8 a § KoPL föreskrivs om rättelse av felaktig försäkring. En felaktig pensionsanordning rättas enligt rätt lag räknat från ingången av kalenderåret före det år under vilket pensionsanstalten har meddelat arbetsgivaren rättelsen. En felaktig pensionsanordning för tid före denna tidpunkt förblir i kraft dock så, att arbetstagaren också för denna tid får sin pension enligt rätt lag. Dessa bestämmelser begränsar den tid för vilken arbetsgivaren kan få tillbaka pensionsförsäkringspremier som han betalat enligt fel lag.

Preskription av fordran gällande förmån som grundar sig på beslut

En fordran som grundar sig på ett pensionsbeslut kan ha uppkommit t.ex. när en

förmån, vanligen en pension, som beviljats en person av någon anledning har utbetalats till ett för litet belopp. Det kan t.ex. vara en följd av en felaktigt vald samordningsgrund. I vissa sällsynta situationer kan en pensionsrat inte ha utbetalats alls efter det att pensionsbeslutet givits. Orsaken kan t.ex. vara ett fel som uppstått vid utbetalningen av pensionen.

För närvarande preskriberas en pensionsrat som efter pensionsbeslutet t.ex. betalats ut till ett för litet belopp enligt den allmänna preskriptionstiden i preskriptionsförordningen som är tio år. Preskriptionstiden börjar löpa separat för var och en av pensionsraterna från dagen för utbetalningen. Preskriptionen kan avbrytas genom icke-formbundna åtgärder, varefter en ny preskriptionstid på tio år börjar löpa.

Preskriptionen av en fordran gällande en förmån som grundar sig på ett beslut har inte varit ett hinder för att pensionsanstalten på eget initiativ trots preskriptionen har betalat en utebliven förmån till mottagaren av förmånen.

Skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter

Förvaltningslagen (434/2003), som träder i kraft vid ingången av 2004, är en allmän lag som reglerar förvaltningen och föreskriver om grunderna för god förvaltning och det förfarande som skall tillämpas i förvaltningsärenden. Förvaltningslagen ersätter bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om översändande av handlingar (74/1954) och lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), som upphävs genom lagen. Avsikten har varit att i förvaltningslagen så täckande som möjligt samla de förfaranderegler som skall iaktas vid behandlingen av förvaltningsärenden, samt minimikraven för kvaliteten på förvaltningens tjänster så, att det inte skall finnas ett behov att ta in bestämmelser som gäller samma frågor i annan lagstiftning. I andra lagar skall det inte heller behöva hänvisas till förvaltningslagen i onödan.

Förvaltningslagen skall enligt huvudregeln iaktas i skötseln av alla typer av förvaltningsuppgifter samt i anslutning till förfaranden vid inledande, behandling och delgivning

av förvaltningsärenden. Enligt förvaltningslagens 2 § skall lagen tillämpas direkt också på verksamheten vid den privata sektorns pensionsanstalter och pensionsskyddscentralen till den del som den gäller skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter, om inte annat föreskrivs. Enligt förvaltningsutskottets betänkande om förvaltningslagen (FvUB 29/2002 rd) bör det inom olika förvaltningsområden utredas om speciallagstiftningen behövs och kan samordnas med den nya förvaltningslagen så att undantag från förvaltningslagen behöver göras i så få fall som möjligt. Om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från lagen skall de enligt 5 § förvaltningslagen iakttas i stället för förvaltningslagen.

Inom den privata sektorns arbetspensions-system tillämpas för närvarande i tillämpliga delar förvaltningsförfarandelagens principer på grundval av de hänvisningar till förvaltningsförfarandelagen som finns i 10 c § 1 mom. APL och 2 a § 1 mom. SjöPL. Huvuddelen av förvaltningsförfarandelagens bestämmelser har som sådana tagits in i förvaltningslagen. Ordalydelsen i vissa bestämmelser har preciserats och förvaltningslagen innehåller också en del helt nya bestämmelser. I den privata sektorns pensionslagar finns vissa bestämmelser om partens rätt att föra talan och hörande av parten. Det finns också en specialbestämmelse om jäv. Vidare finns det särskilda bestämmelser om skyldigheten att utreda hur ett ärende fördelas mellan myndigheten och parten samt om rättelse av ett sak- eller skrivfel i beslut och delgivning av beslut.

I och med att den nya förvaltningslagen träder i kraft måste man undersöka vilka av de nämnda bestämmelserna i arbetspensionslagarna som skall upphävas, ändras eller behållas, eller om det är skäl att föga några specialbestämmelser till lagarna. I samband med detta måste bl.a. grundlagens krav och förvaltningslagens mål, dvs. god förvaltning, beaktas. I fråga om de krav som grundlagen ställer är de viktigaste bestämmelserna 19 §, 80 § 1 mom. och 21 §. I fråga om förvaltningslagens mål är det viktigaste målet att förvaltningslagen skall iakttas som en allmän lag när det gäller skötseln av alla typer av offentliga förvaltningsuppgifter samt förfaran-

den i anslutning till inledande, behandling och delgivning av förvaltningsärenden, och att enstaka bestämmelser som ingår i annan lagstiftning skall i så omfattande grad som möjligt kunna upphävas då de inte behövs. I förvaltningslagen fastställs kravet på författningsnivå i lagens 5 §, enligt vilken det är möjligt att avvika från förvaltningslagen endast med stöd av bestämmelser på lagnivå.

Jäv

I förvaltningslagens 28 § förtecknas de jävsgrunder som gäller enligt förvaltningslagen. Den privata sektorns pensionsanstalter och pensionsskyddscentralen är enligt lag skyldiga att sköta uppgifter som hör till verkställigheten av den privata sektorns pensionslagar. Vid utförandet av dessa uppgifter måste pensionsanstaltens tjänstemän och styrelsemedlemmar behandla ärenden som gäller arbetsgivare som ingått avtal om pensionsförsäkring med pensionsanstalten och deras anställda. Detta gäller också företagare som tecknat pensionsförsäkring för företagare. Reglerna om jäv i förvaltningslagens 28 § i mom. 4 och 5 punkten som gäller anställningsförhållande och uppdragsförhållande samt medlemskap i styrelse är problematiska när en tjänsteman och styrelsemedlem i en pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen deltar i behandlingen av ett enskilt ärende.

Enligt 10 c § 2 mom. APL kan anställda och styrelsemedlemmar i en pensionsanstalt utan hinder av lagen om förvaltningsförfarande behandla ärenden som avser arbetsgivare som har anordnat pensionsskydd i pensionsanstalten, arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare eller företagare. I SjöPL finns en motsvarande bestämmelse som gäller anställda och styrelsemedlemmar i sjömanspensionskassan. För att pensionsanstaltens och pensionsskyddscentralens skötsel av enstaka ärenden, ett uppdrag som tilldelats dem i lag, inte skall äventyras, behövs det också i fortsättningen en specialbestämmelse om jäv beträffande ovan nämnda personer i APL och SjöPL.

Rätt att föra talan

Enligt förvaltningslagens 14 § 1 mom. har en omyndig rätt att själv ensam föra sin talan i ett ärende som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över. En motsvarande bestämmelse finns bl.a. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). När lagen om förmyndarverksamhet trädde i kraft ansåg man inom arbetspensionssystemet det vara viktigt att en person under 15 år inte skall kunna föra talan i ett ärende som gäller arbetspension. Därför togs det in en bestämmelse i APL enligt vilken talan för en person under 15 år i ett annat ärende än ett ärende som gäller hans eller hennes person endast förs av hans eller hennes intressebevakare. Enligt pensionsskyddscentralen finns det dock för närvarande inte en enda pension som utbetalas till en person under 15 år, som skulle grunda sig på hans eller hennes eget arbete. När dessutom från och med ingången av 2005 endast arbetstagare som fyllt 18 år och äldre kan vara försäkrade enligt APL, saknar en från förvaltningslagen avvikande begränsning av rätten att föra talan för personer under 15 år numera betydelse i sak.

I 19 b § 1 mom. APL, som gäller ansökan om pension i situationer där den sökande på grund av ålder, sjukdom, skada eller annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller sköta sitt ärende, finns också en bestämmelse om rätten att föra talan som avviker från förvaltningslagen. Med stöd av bestämmelsen kan inom den privata sektorns pensionssystem bl.a. en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om den sökande föra hans eller hennes talan. Bestämmelsen har tagits in i lagen med tanke på den sökandes intresse. Det är fortfarande med tanke på den sökandes intresse motiverat att bestämmelsen i APL bibehålls, eftersom rätten att föra talan omfattar en mindre krets i förvaltningslagen.

Hörande

Enligt 34 § förvaltningslagen skall en part innan ett ärende avgörs ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet, samt avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur

ärendet kommer att avgöras. Förvaltningslagen nämner särskilt när ett ärende får avgöras utan att en part hörs. Detta är fallet t.ex. när hörandet är uppenbart onödigt.

Enligt 10 c § 1 mom. APL skall en part beredas möjlighet att bli hörd, om det är uppenbart nödvändigt för bevakandet av hans eller hennes intresse. Inom arbetspensionssystemet hörs en part alltid när ett ärende som gäller hans eller hennes rätt, intresse eller skyldighet avgörs. I allmänhet inleds behandlingen av ett ärende på ansökan av parten. På ansökningsblanketten har parten uppgett sin ståndpunkt och i regel känner han eller hon till de handlingar som utgör grund för hur ärendet avgörs. Parten har vanligen kännedom om eventuella läkarutlåtanden redan när han eller hon lämnar in ansökan. Tilläggsutredningar som erhålls under behandlingen, också andra än sådana som parten själv lämnar in, grundar sig oftast på en viljeytring från partens sida. Myndighetshandlingar, t.ex. skattehandlingar, som man måste införskaffa när ett pensionsärende eller pensionsförsäkringsärende behandlas, grundar sig vanligen på partens egna uppgifter, varför han eller hon vanligen känner till innehållet i handlingarna. Det innebär att behovet att höra parten efter att ansökan inlämnats i praktiken är mycket litet i arbetspensionssystemet. Utgående från det ovan relaterade samt med beaktande av de bestämmelser i grundlagen och den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna som betonar betydelsen av att höra en part, är det inte motiverat att bibehålla en bestämmelse om hörande som avviker från förvaltningslagen i den privata sektorns pensionslagar.

Utredningsskyldighet

Enligt 31 § förvaltningslagen skall en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt genom att skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras. En part skall lägga fram en utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten skall också i övrigt medverka i utredningen av ett ärende som han eller hon inlett.

Utgångspunkten för utredningsskyldigheten enligt förvaltningslagen är enligt huvud-

regeln att myndigheten har utredningsansvar i förpliktande förvaltningsbeslut och parten själv i beslut som gäller beviljande av förmån.

I arbetspensionslagarna, som för sin del reglerar en obligatorisk socialförsäkring, finns specialbestämmelser om fördelningen av utredningsansvaret mellan parten och pensionsanstalten, t.ex. i 7 d och 10 a § APL och 17 a § SjöPL. Bestämmelserna betonar partens utredningsskyldighet. De nämnda lagrummen gäller beslut om beviljande av förmån, då det är i partens intresse att utreda ärendet. Inom socialförsäkringen är det också annars vanligt att parten genom specialbestämmelser har påförts skyldigheten att på eget initiativ lämna de uppgifter som behövs för att förmånen skall beviljas och uppgifter som inverkar på utbetalningen av förmånen.

Den privata sektorns pensionssystem är ett lagstadgat socialförsäkringssystem som grundar sig på kollektivt ansvar och som i huvudsak finansieras med försäkringspremier som uppbärs hos arbetsgivarna, arbetstagarna och företagarna. Därför är det viktigt att de försäkringspremier som uppbärs och de förmåner som utbetalas med stöd av systemet skall kunna fastställas utgående från så korrekta uppgifter som möjligt. I lagen måste det finnas tillräckligt detaljerade bestämmelser om hur utredningsskyldigheten fördelas mellan parten och pensionsanstalten och om följderna av försummelse av utredningsskyldigheten. I de gällande bestämmelserna om utredningsskyldigheten i ett ärende som gäller den privata sektorns pensionslagar har detta beaktats. Bestämmelserna är betydligt mer detaljerade än förvaltningslagens bestämmelser. Det är nödvändigt att bestämmelserna om utredningsskyldighet bibehålls i den privata sektorns pensionslagar.

Rättelse av sak- och skrivfel

I förvaltningslagens 50 och 51 § föreskrivs om rättelse av sak- och skrivfel. Enligt förvaltningslagen förutsätter rättelse av ett beslut till en parts nackdel att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har föranletts av partens förfarande. I fråga om uppenbara skrivfel är utgångspunkten att

felet skall rättas. Ett fel får dock inte rättas till en parts nackdel, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för parten och felet inte har föranletts av partens förfarande.

Enligt den privata sektorns pensionslagar får ett sakfel i ett beslut inte rättas till partens nackdel i någon situation, om han eller hon inte har gett sitt samtycke till rättelsen. Inte heller ett uppenbart skrivfel, som leder till ett resultat som är oskäligt för en part, får rättas i någon situation. Det innebär att den privata sektorns pensionslagar beviljar en mer begränsad möjlighet att rätta ett sak- eller skrivfel till partens nackdel än förvaltningslagens bestämmelser.

Det uttryckliga skydd för förtroendet som föreskrivs i 6 § förvaltningslagen ställer synnerligen stora krav på verksamheten hos de myndigheter som sköter pensionsförsäkringen. På grund av att pensionsärendena är komplicerade är det ofta en tolkningsfråga om man kan fastställa att ett fel är uppenbart och att parten har en andel i att felet har uppstått. Därför är det skäl att bibehålla en reglering som är strängare än förvaltningslagens i den privata sektorns pensionslagar när det gäller att rätta ett fel till partens nackdel.

Delgivningen av beslut

Enligt 59 § förvaltningslagen sker en vanlig delgivning per post genom brev till mottagaren. Enligt lagens 60 § sker en bevislig delgivning i regel per post mot mottagningsbevis. En delgivning skall verkställas mot mottagningsbevis, om delgivningen gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Enligt motiveringen till förvaltningslagen är förpliktande beslut alla sådana beslut där det uppställs en förpliktelse att göra någonting, t.ex. en betalningsförpliktelse. Bevislig delgivning motiveras med partens möjlighet att reagera inom en utsatt tid.

Beslut som utfärdas med stöd av den privata sektorns pensionslagar delges parten per post. En arbetspensionsanstalts beslut är alltid personliga. Ett beslut som gäller en förmån innehåller alltid datum för beslutet och besväransvisning. I fråga om besvär kan tids-

fristen vid behov övervägas på nytt, om mottagaren företer en tillräcklig redogörelse över att han eller hon inte har delfått beslutet inom sju dagar från postningsdagen.

Den privata sektorns pensionsanstalter meddelar årligen flera tusen förpliktande beslut av masskaraktär, t.ex. beslut om tvångsförsäkring och debitering av försäkringspremier. Sådana beslut och debiteringar grundar sig på partens verksamhet och lagstadgade förpliktelser i anslutning till verksamheten. Delgivning av dessa beslut och beslut om återkrav mot mottagningsbevis skulle innebära att pensionsanstaltens arbetsmängd och förvaltningskostnader ökar och att behandlingen blir långsammare. Därför är det också med tanke på den privata sektorns pensionssystems funktion ändamålsenligt att också förpliktande beslut även i fortsättningen som vanlig delgivning kan sändas per post genom brev.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Rehabiliteringsbestämmelser

I 4 h § 1 mom. 2 punkten föreskrivs om den tidpunkt då den sökande som en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering skall ha rätt till återstående tid. I propositionen föreslås att denna tidpunkt i lagen skall kallas dagen för rehabiliteringsfallet. Vidare föreslås att dagen för rehabiliteringsfallet dock skall vara dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering undantagsvis lämnas in när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller, under förutsättningar som det föreskrivs närmare om i lagen, sjukledighets första dag enligt sjukförsäkringslagen.

En bestämmelse om meddelande av förhandsbeslut till den som ansöker om rehabilitering och om beslutets bindande verkan skall enligt förslaget tas in i 19 e § APL. Ett förhandsbeslutet skall vara bindande för pensionsanstalten i nio månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att få den yrkesinriktade rehabiliteringen att fungera bättre.

För klarhetens skull föreslås att fastställandet av rehabiliteringspenningen ändras så, att det tidigare förfarandet återinförs. Full reha-

biliteringspenning är i så fall beloppet av invalidpension enligt de samordnade grundpensionerna höjt med 33 procent. Delrehabiliteringspenning är hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning. I propositionen föreslås vissa andra, närmast tekniska justeringar av rehabiliteringsbestämmelserna.

De föreslagna ändringarna av APL gäller genom hänvisningsbestämmelser också den privata sektorns pensionslagar med undantag för SjöPL, varför det föreslås att samma ändringar görs i SjöPL.

Preskriptionsbestämmelser

Avsikten är att genom de föreslagna preskriptionsbestämmelserna fylla en lucka i lagstiftningen som annars skulle uppstå i den privata sektorns pensionssystem när preskriptionslagen träder i kraft.

Socialförsäkring, till vilken också det lagstadgade arbetspensionssystemet hör, är en form av obligatoriskt socialskydd, där de instanser som verkställer systemet skall ge den sökande en förmån som den sökande har rätt till enligt lag. Också arbetspensionssystemets försäkringspremier är obligatoriska. På grund av detta och det kollektiva ansvar som hör till arbetspensionssystemet är det viktigt att en förmån utbetalas på riktiga grunder och till rätt belopp till den som har rätt att få förmånen, och att försäkringspremierna kan uppbäras korrekt hos den försäkringsskyldige. Det innebär att grunden för en fordran som gäller arbetspensionssystemets förmåner eller försäkringspremier är en annan än i privaträttsliga skuldförhållanden, som grundar sig på frivilliga rättshandlingar. Av denna anledning är det till vissa delar motiverat att i avvikelse från preskriptionslagen bibehålla den preskriptionstid på tio år som för närvarande tillämpas inom arbetspensionssystemet.

Försäkringspremier

Det föreslås att det till APL och SjöPL fogas bestämmelser om preskriptionen av pensionsförsäkringspremier som ännu inte debiterats. Preskriptionstiden skall vara tio år, och den börjar löpa från och med att försäkringspremierna uppstår och kan avbrytas endast genom att försäkringspremierna debiteras.

Den föreslagna preskriptionstiden motsvarar den preskriptionstid på tio år som redan tillämpas på debiteringen av APL- och SjöPL-premier.

På grund av att anmälningstrafiken för APL- och SjöPL-försäkringar sker i efterskott, tar det mellan ett och två år innan pensionsanstalten eller pensionskyddscentralen överhuvudtaget kan reagera på felaktiga uppgifter eller försummelse av försäkringspremier. En för kort preskriptionstid kan också locka till försök att undvika försäkringspremierna. Om försäkringspremierna har försumrats, övergår arbetstagarens pensionskydd på de övriga arbetsgivarnas solidariska ansvar och de måste bekosta pensionskyddet. Därför är det motiverat att debiteringstiden för pensionsförsäkringspremierna är tillräckligt lång för att premien skall kunna uppbäras hos arbetstagarens riktiga arbetsgivare.

Preskriptionstiden fem år för en försäkringspremie som debiteras enligt APL eller SjöPL bibehålls i enlighet med skatteutskottningens lag.

I detta sammanhang är det inte nödvändigt att ändra preskriptionsbestämmelserna för försäkringspremier enligt KAPL och KoPL. Avsikten är att APL, KAPL och KoPL skall förenas i en enda pensionslag inom de närmaste åren. Samtidigt kommer också lagarnas olika långa preskriptionstider för försäkringspremierna att förenhetligas.

FöPL- och LFöPL-systemen har fungerat väl med de nuvarande preskriptionsbestämmelserna, varför det inte föreslås några ändringar i dessa lagar. Företagarpensionslagarnas kortare preskriptionstid för försäkringspremier är såtillvida motiverad, att när en företagare försummar att betala sina pensionsförsäkringspremier, drabbas han eller hon i regel själv av skadan i form av utebliven pensionstillväxt.

Förmån som utbetalats utan grund, försäkringspremie som betalats utan grund och förmån som inte utbetalats

Enligt förslaget skall det till APL och SjöPL fogas bestämmelser genom vilka den nuvarande preskriptionstiden på tio år bibehålls både i fråga om återkrav av pension eller an-

nan förmån som utbetalats utan grund och när en pensionsanstalt krävs på pensionsförsäkringspremier som en arbetstagare eller företagare har betalat utan grund eller på en förmån som grundar sig på ett beslut, men som inte betalats ut. Från det att denna tioåriga preskriptionstid avbryts börjar en ny preskriptionstid på fem år löpa i stället för som för närvarande en ny preskriptionstid på tio år. Dessa bestämmelser som enligt förslaget skall tas in i APL kommer, med undantag för SjöPL, att tillämpas också i den privata sektorns övriga pensionslagar i och med att en likalydande bestämmelse om preskription av återbetalning av pensionsförsäkringspremier som betalats utan grund som den som fogas till APL och SjöPL också fogas till KAPL.

Enligt de föreslagna bestämmelserna börjar på samma sätt som för närvarande den tioåriga preskriptionstiden löpa i och med att fordran uppkommer. Det innebär att preskriptionstiden för återbetalning av en försäkringspremie börjar löpa från och med dagen för inbetalningen för var och en av de felaktigt erlagda försäkringspremieraterna. Preskriptionstiden för återkrav av förmåner som utbetalats utan grund och förmåner som grundar sig på beslut, men inte utbetalats, börjar löpa från och med dagen för utbetalningen för var och en av förmånsraterna.

I fråga om förmåner som utbetalats utan grund avbryts preskriptionstiden, som är tio år, endast genom ett beslut om återkrav. I andra situationer avbryts preskriptionen på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § preskriptionslagen. Efter det att preskriptionstiden har avbrutits, börjar en ny preskriptionstid på fem år, som också kan avbrytas på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § preskriptionslagen.

Skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter

Utgångspunkten för de föreslagna ändringarna är att förvaltningslagen skall tillämpas i fråga om pensionsanstaltens och pensionskyddscentralens skötsel av offentliga uppgifter, om det inte finns särskilda skäl för reglering som avviker från förvaltningslagen i den privata sektorns pensionslagar.

Hänvisningsbestämmelserna till förvalt-

ningslagen i 10 c § 1 mom. APL och specialbestämmelserna om rätten att föra talan för en part under 15 år och om hörande av part skall enligt förslaget ersättas med förvaltningslagens bestämmelser.

Med avseende på den sökandes intresse är det skäl att bibehålla specialbestämmelsen i 19 b § 1 mom. APL om förandet av talan när det gäller ansökan om pension och skötsel av pensionsärendet.

Det föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen om jäv i 10 c § 2 mom. APL justeras och att bestämmelsen bibehålls i APL. Detta är viktigt för verkställandet av skötseln av den privata sektorns pensionsanstalters och pensionsskyddscentralens lagenliga uppgifter.

Bestämmelserna om rättelse av sak- och skrivfel i 21 e § 1 och 2 mom. skall enligt förslaget kompletteras så, att också ett fel i förfarandet är ett sådant sakfel som avses i bestämmelsen, och att ett klart fel som kan jämföras med ett uppenbart skriv- eller räknefel är ett sådant skrivfel som avses i bestämmelsen. Denna ändring motsvarar förvaltningslagen. Till övriga delar skall ordalydelsen i de nämnda lagrummen bibehållas, vilket innebär att den mer än i förvaltningslagens bestämmelser begränsade möjligheten att rätta ett beslut till partens nackdel bibehålls i bestämmelserna. I fråga om bestämmelserna i paragrafens 3 och 4 mom. finns motsvarande bestämmelser i förvaltningslagen, varför det föreslås att de upphävs.

Enligt den praxis som följs i den privata sektorns pensionssystem har pensionsanstaltens och pensionsskyddscentralens beslut meddelats genom vanlig delgivning per post till parten. Med tanke på att pensionssystemet skall fungera smidigt är det viktigt att detta förfarande kan tillämpas i fortsättningen också när det gäller förpliktande beslut. För tydlighetens skull föreslås att det fogas en bestämmelse om detta till 19 f § APL.

De ändringar som föreslås i APL gäller ge-

nom hänvisningsbestämmelser också den privata sektorns övriga pensionslagar, med undantag för SjöPL, som enligt förslaget i tillämpliga delar ändras på samma sätt som APL.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet som tjänsteuppdrag i samarbete med pensionsskyddscentralen och sjömanspensionskassan. Under beredningen har justitieministeriets hörts i fråga om preskriptionsbestämmelserna och specialbestämmelserna som avviker från förvaltningslagen. Under beredningen hördes också de med tanke på propositionens innehåll viktigaste arbetsmarknadsparterna Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Servicearbetsgivarna rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf och AKAVA ry.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Under behandling i riksdagen är redan en proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om sista pensionsanstalt och till permanenta bestämmelser om datasekretess (RP 85/2003 rd). I propositionen föreslås bl.a. att 4 § 6 mom. samt 18 och 19 § APL, 10 och 13 a § KAPL, 19 § 1 mom. LFöPL och 17 § 1 mom. FöPL skall ändras. I denna proposition föreslås ändringar av samma lagrum. I dessa förslag har de ändringar som föreslås i den ovan nämnda propositionen beaktats.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

4 §. I paragrafens 6 mom. föreskrivs om utbetalning och indragning av invalidpension och rehabiliteringsstöd. I riksdagen är redan en proposition (RP 85/2003 rd) som bäst under behandling, i vilken det föreslås att en bestämmelse om avbrytande av utbetalning av invalidpension fogas till momentet. Utöver detta föreslås nu att till momentet fogas en bestämmelse, enligt vilken rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg kan dras in av samma orsak som rehabiliteringsstöd, dvs. när mottagaren av dessa förmåner utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering. Vidare föreslås att bestämmelsen justeras så, att rehabiliteringsstöd, rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning också kan dras in när mottagaren utan giltig orsak avbryter den yrkesinriktade rehabiliteringen. Som en giltig orsak kan t.ex. anses att den sjukdom som orsakat arbetsförmågan förvärras eller att en ny sjukdom medför arbetsförmåga. I fråga om rehabiliteringsstöd eller rehabiliteringspenning kan också en förändring av mottagarens förhållanden, t.ex. att en anhörig insjuknar allvarligt, vara en giltig orsak till att rehabiliteringen avbryts.

4 h §. I paragrafen föreskrivs om yrkesinriktad rehabilitering. En förutsättning för beviljande av yrkesinriktad rehabilitering är att den sökande har rätt till återstående tid. I 1 mom. 2 punkten föreskrivs om den tidpunkt, när den sökande skall ha denna rätt till återstående tid. Det föreslås att det till lagrummet fogas ett omnämnande om att denna tidpunkt kallas dagen för rehabiliteringsfallet. Lagrummet preciseras också genom att dagen för rehabiliteringsfallet dock är dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabili-

tering undantagsvis görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts. Dagen för rehabiliteringsfallet är emellertid sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat under pågående arbetsförhållande och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började. I så fall är dagen för rehabiliteringsfallet samma dag som dagen för pensionsfallet för en invalidpension som eventuellt kommer att beviljas senare.

4 i §. 1 2 mom. föreskrivs om beloppet av rehabiliteringspenning. I den ändring av lagen (188/2003) som träder i kraft från och med ingången av 2004 har fastställandet av rehabiliteringspenning ändrats så, att rehabiliteringspenningen är lika stor som invalidpensionen, och utöver detta betalas ett rehabiliteringstillägg. Fastställandet av rehabiliteringspenningen preciseras så, att rehabiliteringspenningen är lika stor som de samordnade invalidpensionernas sammanräknade belopp förhöjt med 33 procent. Denna definition är etablerad inom pensionssystemet och i sak inverkar den inte på den förmån som betalas till rehabiliteringsklienten. Dessutom föreslås att 2 mom. ändras så, att den tidpunkt som avses i 4 h § 1 mom. 2 punkten, som nämns i lagrummet, skall kallas dagen för rehabiliteringsfallet.

Vidare föreslås att det till 2 mom. fogas en bestämmelse som föreskriver att ifall den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av de i 8 § 4 mom. nämnda lagarna efter det att han eller hon har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, beräknas rehabiliteringspenningen som om han hade blivit arbetsförmögen dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes. Genom detta förhindras att den pensionsanstalt som ordnar rehabiliteringen blir en annan pensionsanstalt än den som har försäkrat arbetstagarens arbete under den återstående tiden. Rätten till återstående tid bestäms dock enligt 4 h § 1 mon.

2 punkten.

Det föreslås att ordalydelsen i 3 mom. ändras så, att delrehabiliteringspenning är hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 2 mom. Ändringen inverkar inte på beloppet av delrehabiliteringspenningen.

4 j §. Det föreslås att 1 och 2 mom. ändras så att rehabiliteringstilläg inte betalas till rehabiliteringspenning.

Det föreslås att 3 mom. preciseras så, att också för rehabiliteringsunderstöd och mottagare av rehabiliteringsunderstöd gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem, samt att också rehabiliteringsunderstöd kan betalas för en tid som är kortare än en månad.

4 k §. I paragrafen föreskrivs om rehabiliteringsunderstöd. På grund av de ovan föreslagna ändringarna av 4 i och 4 j § föreslås att ordalydelsen i 1 och 2 mom. preciseras så att rehabiliteringsunderstödet storlek tydligt framgår av dem. Rehabiliteringsunderstödet är liksom för närvarande lika stort som invalidpensionen och det betalas inte rehabiliteringstillägg till understödet.

8 b §. I 1 mom. föreskrivs bl.a. om avbrytande av utbetalningen av en pension, om mottagaren utan giltigt skäl har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning. Det föreslås att denna bestämmelse stryks, därför att en bestämmelse om detta enligt förslaget skall ingå i 4 § 6 mom. Det föreslås också att omnämmandet "med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga" stryks, eftersom det inte behövs.

10 c §. Det föreslås att paragrafen ändras. De nuvarande bestämmelserna i 1 mom. om hörande av part och förande av talan för personer under 15 år samt hänvisningsbestämmelserna om iakttagandet av vissa principer som det föreskrivs om i lagen om förvaltningsförfarande vid behandlingen av pensionsärenden ersätts med bestämmelser från den nya förvaltningslagen.

Förvaltningslagen skall tillämpas som sådan på pensionsanstaltens och pensions-skyddscentralens verksamhet när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter, om inte annat föreskrivs i APL.

Att hörandet av en part i fortsättningen bestäms enligt förvaltningslagen, ökar sannolikt

inte behovet att höra parten i pensionsanstaltens. Både i förvaltningslagen och i den gällande bestämmelsen i APL är utgångspunkten att parten skall höras i ett ärende. Enligt förvaltningslagen skall en part innan ett ärende avgörs ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet, samt avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras. I förvaltningslagen nämns dessutom särskilt när ett ärende får avgöras utan att en part hörs. Detta är fallet t.ex. när hörandet är uppenbart onödigt. Inom arbetspensionssystemet hörs en part när ett ärende som gäller hans eller hennes rätt, intresse eller skyldighet avgörs. På ansökningsblanketten har parten uppgett sin ståndpunkt och parten har vanligen kännedom t.ex. om innehållet läkarutlåtandena. Det innebär att behovet att höra parten om någon fråga i ett senare skede av behandlingen av pensionsärendet i praktiken är litet.

Enligt förvaltningslagen har en omyndig rätt att själv ensam föra sin talan i ett ärende som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över. En motsvarande bestämmelse finns i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Det finns inte längre skäl att i momentet bibehålla specialbestämmelsen om förande av talan för en person som inte fyllt 15 år. Enligt pensions-skyddscentralens register finns det för närvarande inte en enda löpande pension som utbetalas till en person under 15 år och som grundar sig på personens eget arbete. Dessutom kan från och med ingången av 2005 endast arbetstagare som har fyllt 18 år vara försäkrade enligt APL.

I 19 b § 1 mom. bibehålls emellertid fortsättningsvis den specialbestämmelse om förande av talan som avviker från förvaltningslagen. Med stöd av den kan inom APL-systemet, utöver de instanser som avses i förvaltningslagen, fortsättningsvis en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om den sökande föra hans talan.

De nuvarande hänvisningsbestämmelserna i 1 mom. om iakttagandet av vissa principer som det föreskrivs om i lagen om förvaltningsförfarande vid behandlingen av pensionsärenden behövs inte heller, eftersom

förvaltningslagen i egenskap av allmän lag tillämpas på behandlingen av pensionsärenden, om inte annat föreskrivs i arbetspensionslagarna.

I 2 mom. finns en särskild jävsbestämmelse som iakttas inom arbetspensionssystemet i fråga om ärenden som gäller verkställandet av lagen. Bestämmelsen behövs fortsättningsvis för att säkerställa behandlingen av arbetspensionsärenden. Eftersom det i den aktuella jävsbestämmelsen hänvisas till vissa jävsbestämmelser i lagen om förvaltningsförfarande, måste dock bestämmelsens ordalydelse ändras. Det föreslås att den på så sätt ändrade jävsbestämmelsen tas in i 1 mom.

Det föreslås att bestämmelser som förtydligar pensionsanstaltens sakkunnigläkares ställning vid behandlingen av pensionsärenden och i förhållande till lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården tas in i 2 mom.

Pensionsanstaltens sakkunnigläkares roll och uppgifter skiljer sig från den läkares roll och uppgifter som behandlar patienten. I pensionsanstalten är sakkunnigläkarens uppgift att inom ramen för sin sakkunskap göra en helhetsbedömning av den sökandes enligt arbetspensionslagarna nedsatta arbetsförmåga och återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster. I denna bedömning beaktas utöver de utomstående behandlande läkarnas utlåtanden om patientens funktionsförmåga, också andra i lagen föreskrivna omständigheter som den sökandes utbildning, tidigare verksamhet, ålder, bostadsförhållanden och andra jämförbara förhållanden. Avgörandet i pensionsärendet fattas på basis av information som samlats under beredningen av ärendet i pensionsanstalten. Informationskällor kan vara den sökande själv, en företrädare för arbetsgivaren samt företagshälsovården. På basis av dessa uppgifter bedömer pensionsanstaltens sakkunnigläkare sökandens arbetsförmåga, förutom i förhållande till sökandens arbete också i förhållande till det allmänna utbudet av arbete i samhället. En viktig uppgift för sakkunnigläkaren är också att ställa det enstaka fallet i relation till helheten, allmän avgörandepraxis och rättspraxis. Detta är mycket viktigt med tanke på en likvärdig behandling av de sökande.

En sakkunnigläkare utför sitt arbete på ba-

sis av ett avtal som han ingått med pensionsanstalten, antingen som anställd av pensionsanstalten eller på uppdrag av den, och får lön eller ersättning för sitt arbete av pensionsanstalten. Pensionsanstalten utövar sin arbetslednings- och övervakningsrätt i förhållande till sakkunnigläkaren.

Sakkunnigläkaren deltar i beslutsfattandet muntligt och skriftligt i helhetsbedömningen av sökandens förmåga att klara sig i arbetslivet som en sakkunnig tillsammans med jurister, pensionsberäknare, pensionshandläggare och andra sakkunniga som är i samma ställning som sakkunnigläkaren. Denna helhetsbedömning kan inte indelas i en medicinsk och övrig bedömning, utan den påverkas både av medicinska och de andra omständigheter som räknas upp i lagen. På så sätt utgör sakkunnigläkarens arbete under behandlingen och avgörandet av pensionsansökan en del av pensionsanstaltens beslutsprocess. Sakkunnigläkaren är sålunda inte en utomstående informationskälla och parten hörs inte särskilt om sakkunnigläkarens bedömning. Utgående från de ovan nämnda sakkunnigas helhetsbedömning ges den sökande ett motiverat beslut som han eller hon kan söka ändring i. Skyldigheten att höra parten behandlas ovan i motiveringen till 1 mom.

Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården reglerar förhållandet mellan läkare och patient. Ett sådant förhållande finns inte mellan pensionsanstaltens sakkunnigläkare och den som ansöker om pension eller någon annan klient. Därför föreslås att den nämnda lagens 23 § inte tillämpas på den bedömning som en pensionsanstalts sakkunnigläkare gör i denna befattning. Tillsynen över en pensionsanstalts avgörande verksamhet, inklusive sakkunnigläkarens verksamhet, utövas av besvärinstanserna i samband med besvärärenden.

18 §. I riksdagen behandlas som bäst en regeringsproposition (RP 85/2003 rd) med ett förslag till en ändring, enligt vilken de nuvarande bestämmelserna i 17 b § om återkrav av förmån som betalats utan grund, återkravens skälighet och pensionsanstaltens rätt att genom kvittning sköta återkrav av förmåner som betalats ut utan grund flyttas till denna paragraf och blir 1—3 mom. Vidare föreslås i den nämnda propositionen ett nytt 4 mom.

som ansluter till arrangemanget med sista pensionsanstalt. Nu föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen, enligt vilket en förmån som har betalats utan grund skall krävas tillbaka inom tio år räknat från utbetalningsdagen. Preskriptionstiden för en förmån som krävs tillbaka, i allmänhet en pensionsrat, börjar löpa särskilt för var och en av raterna räknat från utbetalningsdagen. I bestämmelsen avses med återkrav ett beslut om återkrav som kan överklagas. Sålunda kan en förmån som betalats utan grund krävas tillbaka genom ett återkravsbeslut retroaktivt för högst tio år räknat från att beslutet gavs.

I det nya 5 mom. föreslås också att från och med att ett beslut som kan överklagats har givits beträffande återkrav av en förmån som betalats utan grund, börjar en femårig preskriptionstid för fordran som gäller en förmån som utbetalats utan grund. Denna femåriga preskriptionstid avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder. Det innebär att en icke-formbunden åtgärd enligt preskriptionslagen är tillräcklig för att avbryta den femåriga preskriptionstiden. Då skall pensionsanstalten enligt preskriptionslagen meddela mottagaren av förmånen grunden för fordran samt beloppet så tydligt som skäligen kan krävas. Vidare skall mottagaren av förmånen få kännedom om den avbrytande åtgärden innan preskriptionstiden går ut. Preskriptionen kan också avbrytas genom en rättslig åtgärd i enlighet med 11 § preskriptionslagen, varvid den femåriga preskriptionstiden kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

19 §. I paragrafen finns för närvarande bestämmelser om utsökning av en premie som fastställts av en pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen. Mellanrubriken före paragrafen är "Utsökning av avgift". Det föreslås att mellanrubriken ändras till "Preskription och utsökning av avgift", efter som det föreslås att bestämmelser om preskription av en försäkringspremie som inte har debiterats skall fogas till paragrafen.

Det föreslås att till början av 1 mom. fogas en bestämmelse som motsvarar den praxis som redan iaktas inom den privata sektorns arbetspensionssystem, enligt vilken en pen-

sionsförsäkringspremie skall debiteras inom tio år räknat från det att fordran uppkom. Premiefordran anses uppkomma på förfalldagen för en slutlig APL-premie enligt villkoren för en grundförsäkring enligt APL. Pensionsanstalten skall inom tio år räknat från denna tidpunkt kräva att pensionsförsäkringspremien betalas, i annat fall preskriberas fordran. Bestämmelsen om utsökning av en fastställd försäkringspremie i 1 mom. bibehålls oförändrad.

Det föreslås att hänvisningen i sista meningen i 1 mom. till 4 § 1 mom. räntelagen i den proposition som redan är under behandling i riksdagen (RP 85/2003 rd) ändras till en hänvisning till 4 § 3 mom. räntelagen. Detta har beaktats i det nu föreslagna momentet.

Det föreslås också att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen, enligt vilket återbetalningen av en pensionsförsäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Om preskriptionen avbryts inom tio år från det att den utan grund erlagda försäkringspremien betalades, börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa från och med den avbrytande åtgärden. Från avbrytandet av den fem år långa preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Både en tio år lång preskriptionstid och en fem år lång preskriptionstid avbryts på det sätt som föreskrivs i preskriptionslagens 10 eller 11 §, och de kan förlängas enligt den nämnda lagens 11 §.

Den som har betalat en pensionsförsäkringsavgift utan grund skall i enlighet med preskriptionslagens 10 § meddela pensionsanstalten grunden för sin fordran samt beloppet så tydligt som skäligen kan krävas. Dessutom måste pensionsanstalten informeras om den avbrytande åtgärden innan preskriptionstiden löper ut för att avbrytandet skall ha sin verkan.

19 b §. Det föreslås att ett nytt 9 mom. fogas till paragrafen. I momentet föreskrivs om preskription av erhållande av en förmån som grundar sig på ett beslut av pensionsanstalten. Den föreslagna bestämmelsen kommer till tillämpning t.ex. i sådana situationer då pensionen enligt beslutet borde ha betalats till ett större belopp än den har betalats. En

sådan fordran uppkommer den dag då förmånen borde ha betalats. Enligt momentet preskriberas en sådan förmån efter tio år från den dag då den borde ha betalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från det första avbrytandet som görs inom den tio år långa preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Både den tio år långa och den fem år långa preskriptionstiden avbryts på det sätt som föreskrivs i preskriptionslagens 10 och 11 §. Preskriptionstiden kan också förlängas enligt preskriptionslagens 11 § 3 mom. Från avbrytandet av den fem år långa preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

Den föreslagna bestämmelsen hindrar inte pensionsanstalten från att också på eget initiativ rätta ett fel som anstalten upptäcker och till mottagaren av förmånen betala den utblivna förmånen.

19 e §. I den gällande paragrafen föreskrivs om arbetstagarens rätt till ett förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension och om dessa förhandsbesluts bindande verkan. Det föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse om arbetstagarens rätt att få ett förhandsbeslut uppfyllandet villkoren för yrkesinriktad rehabilitering enligt 4 h § 1 och 2 mom. Det föreslagna tillägget gör det möjligt att fatta beslut om yrkesinriktad rehabilitering även om rehabiliteringsplanen ännu inte är färdig eller den sökande inte har lämnat in en rehabiliteringsplan som pensionsanstalten har godkänt. Ett sådant förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten om den sökande lämnar in en rehabiliteringsplan till pensionsanstalten inom nio månader från det att beslutet har vunnit laga kraft. Den sökande har rätt att söka ändring i förhandsbeslutet.

19 f §. Paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs om delgivningssättet i fråga om beslut som ges av pensionsanstalterna och pensionsskyddscentralen. Pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen skall delge ett beslut som gäller en förmån eller de skyldigheter som åläggs arbetsgivaren för kännedom per post genom ett brev till den adress som mottagaren uppgivit. Detta delgivningssätt iakttas redan för närvarande, varför den föreslagna paragrafen inte innebär någon ändring av det nuvarande delgivningssättet.

Den föreslagna paragrafen avviker från förvaltningslagen. Enligt förvaltningslagens 60 § 1 mom. skall en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring börjar löpa från det att beslutet delgavs. Från arbetspensionssystemets synpunkt är en ådan bestämmelse inte ändamålsenlig.

21 e §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om rättelse av sakfel. Det föreslås att till 1 mom. fogas en bestämmelse om att ett fel i förfarandet kan rättas så som ett sakfel. Också i en nya förvaltningslagen finns en motsvarande bestämmelse. Till övriga delar bibehålls innehållet i momentet i sak, men ordalydelsen preciseras. Lagrummet avviker i sak från bestämmelserna i 50 § förvaltningslagen genom att en rättelse av ett beslut till partens nackdel också i fortsättningen förutsätter att parten samtycker också i de fall där felet har orsakats av partens förfarande.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om rättelse av skrivfel. Det föreslås ett tillägg till momentet enligt vilket ett klart fel som kan jämföras med ett uppenbart skriv- eller räknefel också kan rättas som ett skrivfel. En motsvarande bestämmelse finns i förvaltningslagen. Samtidigt föreslås att ordalydelsen i momentets första mening ändras så att den motsvarar ordalydelsen i förvaltningslagen. I övrigt bibehålls momentet oförändrat. Lagrummet avviker i sak från bestämmelserna i 51 § förvaltningslagen genom att en rättelse av ett skrivfel som leder till ett resultat som är oskäligt för en part inte heller kan göras när felet orsakats av partens förfarande.

Det föreslås att 3 och 4 mom. stryks eftersom motsvarande bestämmelser finns i förvaltningslagen.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

4 §. Det föreslås att motsvarande ändringar görs i 3 mom. som ovan och som det föreslås att skall göras i 4 § 6 mom. APL i den proposition som redan är under behandling i riksdagen (RP 85/2003 rd).

8 §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 19 e § APL.

10 §. I paragrafen föreskrivs om försäk-

ringspremien. Det föreslås att ett nytt 7 mom. fogas till paragrafen med motsvarande bestämmelser som de som enligt förslaget skall tas in i 19 § 3 mom. APL om preskription av återbetalning av en försäkringspremie som betalats utan grund.

13 a §. Det föreslås att en hänvisning till 19 f § APL fogas till hänvisningsbestämmelserna.

1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare

19 §. I 1 mom. föreskrivs om vilka lagrum i APL som i tillämpliga delar tillämpas också i lantbruksföretagarnas pensionssystem. Till de lagrum i APL som räknas upp i momentet fogas 19 f § APL. Eftersom det i LFöPL finns egna bestämmelser om preskription av försäkringspremier, är en hänvisning till 19 § 1 mom. APL onödig, med undantag för den sista meningen. Dessutom är avsikten att föreslagna 19 § 3 mom. APL också tillämpas i lantbruksföretagarnas pensionssystem. Det föreslås att 1 mom. justeras också beträffande de ovan nämnda punkterna.

1.4. Lagen om pension för företagare

17 §. I 1 mom. föreskrivs om vilka lagrum i APL som i tillämpliga delar tillämpas också i företagarnas pensionssystem. Det föreslås att momentet justeras av samma anledning och på samma sätt som 19 § 1 mom. LFöPL.

1.5. Lagen om sjömanspensioner

2 a §. Det föreslås att paragrafen upphävs. Enligt förslaget tas bestämmelserna in i en ny 64 a § ändrade så att de motsvarar föreslagna 10 c § APL.

8 §. I paragrafen föreskrivs om dröjningsränta på försäkringspremie samt utsökning av försäkringspremier och dröjningsränta. Till 2 mom. föreslås att det fogas motsvarande bestämmelser om en tio år lång preskriptionstid för debitering av försäkringspremier som till 19 § 1 mom. APL. Tidpunkten för uppkomsten av en premiefordran enligt SjöPL skall dock, liksom för närvarande, vara förfallodagen för försäkringspremieinbetalningen enligt 1 § i förordningen om sjömanspensioner

(654/1991).

Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen. I detta moment införs motsvarande bestämmelser som i föreslagna 19 § 3 mom. APL gällande preskription av återbetalning av försäkringspremier som betalats utan grund.

15 §. Det föreslås att 3 mom. ändras på motsvarande sätt som 4 § 6 mom. APL.

23 a §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 19 e § APL. Samtidigt rättas ordalydelsen i hänvisningsbestämmelsen i 1 mom. 2 punkten till den lydelse den ursprungligen var avsedd att ha.

24 §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 8 b § 1 mom. APL.

25 §. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras på motsvarande sätt som 4 h § 1 mom. 2 punkten APL.

25 a §. Det föreslås att 2 och 3 mom. ändras på motsvarande sätt som 4 i § 2 och 3 mom. APL.

25 b §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 4 j § APL.

25 c §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 4 k § APL.

28 b §. Det föreslås att ett nytt 6 mom. som motsvarar föreslagna 19 b § 9 mom. fogas till paragrafen.

33 §. I paragrafen föreskrivs om återkrav av en förmån som utbetalats utan grund. Det föreslås att ett nytt 5 mom. som motsvarar föreslagna 18 b § 5 mom. APL fogas till paragrafen.

34 §. Paragrafen är ny. Enligt förslaget föreskrivs det i paragrafen om delgivning av pensionskassans beslut per post genom brev. Bestämmelsen motsvarar föreslagna 19 f § APL.

61 a §. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 21 e § APL.

64 a §. Det föreslås att bestämmelserna i 2 a § ändrade på motsvarande sätt som 10 c § APL tas in i denna paragraf.

2. Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Eftersom det i en del av de föreslagna lagarna delvis ändras samma lagrum som i lagarna 634-638/2003, som

träder i kraft vid ingången av 2005, föreslås det att dessa lagrum ändras temporärt så att de gäller fram till slutet av 2004. Avsikten är att de lagrum som avses ovan och som ingår i lagarna 634-638/2003 och i denna regeringsproposition senare granskas mot varandra, och att en ny regeringsproposition avläts så att de granskade lagrummen träder i kraft från och med ingången av 2005.

Det föreslås att det i 3 mom. ikraftträdelsebestämmelsen i APL och SjöPL tas in en övergångsbestämmelse med anledning av de föreslagna preskriptionstiderna för utbetalning av förmåner enligt lagen, återkrav av förmåner som utbetalats utan grund, förmånsfordran som fastställts genom återkravsbeslut, debitering av försäkringspremier, fordran gällande debiterade försäkringspremier och återbetalning av försäkringspremier som betalats utan grund. Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. gäller de föreslagna preskriptionstiderna också sådana fordringar som har uppkommit innan lagen trädde i kraft. När preskriptionstider för dessa räknas ut beaktas också tiden innan lagen trädde i kraft, dock så, att preskriptionen av ifrågavarande fordran sker tidigast tre år efter att lagen trädde i kraft, om inte preskriptionen sker före det också enligt de preskriptionsbestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft. Med fordran avses i 3 mom. alla ovan nämnda förmåner och försäkringspremier. I ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av KAPL föreslås en motsvarande bestämmelse i fråga om försäkringspremier som betalats utan grund.

I jämförelse med tidigare är preskriptionsbestämmelserna enligt de föreslagna lagarna till stora delar bestämmelser och praxis som redan tillämpas i den privata sektorns pensionssystem. En ändring till tidigare blir den föreslagna fem år långa preskriptionstiden för en fordran som fastställts genom återkravsbeslut och fastställande av försäkringspremie, när de tidigare omfattades av preskriptionsförordningens allmänna tioåriga preskriptionstid. Detsamma gäller den lagens preskriptionstiden för utbetalning av

förmån och fordran som gäller en försäkringspremie som betalats utan grund, efter det att arbetstagaren, arbetsgivaren eller företagaren för första gången har krävt en sådan fordran av pensionsanstalten innan den tio år långa preskriptionstiden har löpt ut. Till övriga delar är preskriptionstiderna lika långa som tidigare. Ikraftträdelsebestämmelsens tre år långa tidsfrist är av betydelse på grund av dessa tidigare kortare preskriptionstider därför att borgenären skall få tillräckligt med tid för att reagera. En lika lång övergångstid på tre år finns också i preskriptionslagens ikraftträdelsebestämmelse.

3. Lagstiftningsordning

Ändringsförslagen som gäller rehabiliteringsbestämmelserna är mindre preciseringar av den tidigare lagstiftningen. Dessutom gäller de tiden efter det att ändringarna träder i kraft och inverkar inte på beloppet av den pension som intjänas fram till ikraftträdandet. Ändringarna kan genomföras i vanlig lagstiftningsordning. Också de ändringar som föreslås med anledning av förvaltningslagen kan genomföras genom vanlig lag.

Särskilt de föreslagna preskriptionsbestämmelserna och övergångsbestämmelserna som gäller deras ikraftträdande måste granskas med avseende på grundlagen. Lagen om preskription av skulder har behandlats i vanlig lagstiftningsordning. I den föreskrivs bl.a. om preskriptionstider som är kortare än de preskriptionstider som tidigare tillämpades på skulder och på vilkas ikraftträdande tillämpas en lika lång tre år lång övergångstid som i den nu aktuella lagförslagen. De föreslagna lagändringarna försämrar inte pensionstagarnas löpande förmåner och de inverkar inte heller på pensionstagarnas pensionsskydd. Regeringen anser att de föreslagna lagarna också i fråga om de föreslagna preskriptionsbestämmelserna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som har anförts ovan förlägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring och temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961)

4 i § 2 och 3 mom., 4 j §, 4 k §, 8 b § 1 mom., 10 c §, mellanrubriken före 19 § och 19 § 1 mom. och 21 e § samt temporärt 4 § 6 mom., 4 h § 1 mom. 2 punkten och 19 e §,

av dessa lagrum 4 § 6 mom. i lag /2003, 4 h § 1 mom. 2 punkten, 4 i § 2 och 3 mom., 4 j § och 4 k § i lag 188/2003, 8 b § 1 mom. i lag 100/1990, 10 c § i lag 878/1994 och 1331/1999, 19 § 1 mom. i lag /2003, 19 e § i lag 1482/1995 och 21 e § i nämnda lag 878/1994, samt

fogas till 18 §, sådan den lyder i nämnda lag /2003, ett nytt 5 mom., till 19 §, sådan den lyder i lag 500/1971 och nämnda lag /2003, ett nytt 3 mom., till 19 b §, sådan den lyder i nämnda lag 1331/1999 och i lag 375/2001, ett nytt 9 mom. och till lagen en ny 19 f § som följer:

4 §

Invalidpension betalas, om inte något annat följer av 4 d §, från ingången av den månad som följer närmast på den under vilken rätten till pension uppkommit. Invalidpension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 7 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd, rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet. När en mottagare av invalidpension uppnår den ålder som berättigar till ålders-

pension, ändras invalidpensionen till ålderspension.

4 h §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmåga, om

2) den återstående tid som avses i 6 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt (*dagen för rehabiliteringsfallet*) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är helefektiv på det sätt som avses ovan. Dagen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om

den sökandes sjukledighet har börjat medan arbetsförhållandet pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.

---

4 i §

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. som arbetstagaren skulle ha rätt till om han vid den dag för rehabiliteringsfallet som avses i 4 h § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension, förhöjt enligt 33 procent. Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av de i 8 § 4 mom. nämnda lagarna efter det att han har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som avses i detta moment.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 2 mom.

4 j §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 4 h § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och rehabiliteringsunderstöd och mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och rehabiliteringsunderstöd kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

4 k §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form

av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsstöd betalas emellertid högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan. Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen och det betalas inte rehabiliteringstillägg tid understödet.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning om detta är synnerligen behövligt för att han skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

8 b §

Invalidpension skall förvägras eller minska, om arbetstagaren uppsåtligt har vållat sin arbetsförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten.

---

10 c §

Anställda och styrelsemedlemmar i en pensionsanstalt och pensionsskyddscentralen kan, utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten i förvaltningslag (434/2003), behandla sådana ärenden gällande verkställigheten av denna lag som avser arbetsgivare som anordnat pensionskydd i pensionsanstalten, arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare eller företagare.

En eller flera sakkunnigläkare skall i pensionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som innehåller

medicinska frågor. På den bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigläkare meddelar i denna befattning tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

18 §

En förmån som betalats utan grund skall krävas tillbaka inom tio år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder (728/2003). Från detta avbrytande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

Preskription och utsökning av avgift

19 §

En pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen skall fastställa en försäkringspremie som baserar sig på denna lag inom tio år från det att fordran uppkom. Premiefordran anses uppstå på den förfalldag för en slutlig premie som anges i försäkringsvillkoren för en grundförsäkring enligt denna lag. En försäkringspremie som fastställts med stöd av denna lag samt en på premien för tiden för betalningsdröjsmål beräknad årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder.

19 b §

Erhållandet av en förmån enligt denna lag preskriberas efter tio år från den dag då den borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder.

19 e §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 e § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension eller

3) de i 4 h § 1 och 2 mom. nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionsanstalten inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som föreskrivs i 21 §.

19 f §

Pensionsanstalten och pensionsskyddscentralen meddelar sitt beslut för kännedom genom att sända det till mottagaren i ett brev till den postadress som denna uppgivit.

21 e §

Grundar sig pensionsanstaltens eller pensionsskyddscentralens beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller har det skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen undanröja sitt felaktiga beslut och ågöra ärendet på nytt. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter dock att parten samtycker till att beslutet rättas.

Pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 4 § 6 mom., 4 h § 1 mom. 2 punkt och 19 e § gäller fram till den 31 december 2004.

Lagens 18 § 5 mom., 19 § 1 och 3 mom. samt 19 b § 9 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 4 § 3 mom., 8 § och 13 a § 1 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 4 § 3 mom. och 8 § i lag 1483/1995 samt 13 a § 1 mom. i lag /2003, och

fogas till 10 §, sådan den lyder i lagarna 275/1972, 879/1994 och 1004/2000 samt i nämnda lag /2003, ett nytt 7 mom. som följer:

4 §

Invalidpension betalas, om inte något annat följer av 4 d § lagen om pension för arbetstagare, från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit. Invalidpension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga

i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd, rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet.

8 §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 a § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av deltidspension eller

3) de i 4 h § 1 och 2 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 1 mom. 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionsanstalten inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

10 §

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 el-

ler 11 § lagen om preskription av skulder (728/2003).

13 a §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom., 3 § 2 och 3 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d, 4 f—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10, 10 a—10 d och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 12 d, 13 a, 13 b och 14 §, 15 § 2 mom., 15 a, 15 b, 16 och 17 §, 17 a § 1 mom., 17 b—17 e §, 17 f § 1, 2 och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom. samt 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 d, 19 f, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 4 § 3 mom., 8 § och 13 a § 1 mom. gäller till och med den 31 december 2004.

Lagens 10 § 7 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.

3.

Lag**om temporär ändring av 19 § lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969)
19 § 1 mom., sådant det lyder i lag /2003, som följer:

19 §
Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och
3 mom., 3 a, 4, 4 a—4 n §, 5 § 1 mom. och 2
mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—
5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10 b—10 d §,
11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten
samt 12 d, 14 och 16 §, 17 § 2 och 3 mom.,
17 a § 1 mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom.,
17 f § 1, 2, och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och

3-5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom., 18 §, 19
§ 1 mom. sista meningen samt 2 och 3 mom.,
19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § la-
gen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004
och den gäller till och med den 31 december
2004.

4.

Lag**om temporär ändring av 17 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 17 § 1
mom., sådant det lyder i lag /2003, som följer:

17 §
Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och
3 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 n §,

5 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten samt 3, 4
och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g,
9, 10 och 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom.,
12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt

12 d, 14 och 16 §, 17 a § 1 mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom., 17 f § 1, 2 och 4 mom., 17 g och 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom., 18 §, 19 § 1 mom. sista meningen samt 2 och 3 mom., 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § la-

gen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och den gäller till och med den 31 december 2004.

5.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 2 a §, sådan den lyder i lag 1333/1999,

ändras 8 § 2 mom., 15 § 3 mom., 23 a och 24 §, 25 § 1 mom. 2 punkten, 25 a § 2 och 3 mom., 25 b, 25 c och 61 a §,

dess lagrum sådana de lyder, 8 § 2 mom. och 24 § i lag 1346/1990, 15 § 3 mom. och 23 a § i lag 1745/1995, 25 § 1 mom. 2 punkten, 25 a § 2 och 3 mom., 25 b § och 25 c § i lag 189/2003 samt 61 a § i lag 880/1994, och

fogas till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 1346/1990 samt i lagarna 316/1995 och /2003, ett nytt 5 mom., till 28 b §, sådan den lyder i lagarna 133/1999 och 379/2001, ett nytt 6 mom., till 33 §, sådan den lyder i lag 951/1992 och nämnda lag 379/2001, ett nytt 5 mom. samt till lagen i stället för genom nämnda lag 1346/1990 upphävda 34 § en ny 34 § och i stället för genom lag 655/2002 upphävda 64 a § en ny 64 a § som följer:

8 §

Pensionskassan skall fastställa en försäkringspremie som baserar sig på denna lag inom tio år från den förfalldag som bestäms i 1 § förordningen om sjömanspensioner (654/1991). En försäkringspremie som fastställts med stöd av denna lag samt den dröjsmålsränta som avses i 1 mom. får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio

år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § lagen om preskription av skulder.

15 §

Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att

han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd, rehabiliteringstillägg eller rehabiliteringspenning kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet.

23 a §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 15 § 5 mom. och i sista meningen i 6 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 15 § 1 mom. och 23 § 1 mom. eller 17 § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension eller

3) de i 25 § 1 och 2 mom. nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionskassan, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 1 mom. 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionskassan, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionskassan inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som föreskrivs i 59 §.

24 §

Invalidpension skall förvägras eller minska, om arbetstagaren uppsåtligen har vållat sin arbetsoförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionskassan.

25 §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmåga, om

2) den återstående tid som avses i 12 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt (dagen för rehabiliteringsfallet) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är helefektiv på det sätt som avses ovan. Dagen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat medan arbetsförhållandet pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.

25 a §

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han vid den dag för rehabiliteringsfallet som avses i 25 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension, förhöjt med 33 procent. Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av de i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnda lagarna efter det att han har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som avses i detta moment.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 2 mom.

25 b §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 25 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och rehabiliteringsunderstöd och mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och rehabiliteringsunderstöd kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

25 c §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsstöd betalas emellertid högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggnad av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan. Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen och det betalas inte rehabiliteringstillägg tid understödet.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

28 b §

Erhållandet av en förmån enligt denna lag preskriberas efter tio år från den dag då den borde ha utbetalats, om inte preskriptionen

avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder.

33 §

En förmån som betalats utan grund skall krävas tillbaka inom tio år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder. Från detta avbrytande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

34 §

Pensionskassan meddelar sitt beslut för kännedom genom att sända det till mottagaren i ett brev till den postadress som denna uppgivit.

61 a §

Grundar sig pensionskassans beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller har det skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan pensionskassan undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter dock att parten samtycker till att beslutet rättas.

Pensionskassan skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

64 a §

Anställda och styrelsemedlemmar i pensionskassan är inte enbart på grund av denna ställning jäviga att behandla sådana ärenden gällande verkställigheten av denna lag som avser arbetsgivare som anordnat pensionskydd i pensionskassan eller arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare.

En eller flera sakkunnigläkare skall i pen-

sionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som innehåller medicinska frågor. På den bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigläkare meddelar i denna befattning tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

_____

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 8 § 2 och 5 mom., 28 b § 6 mom. och 33 § 5 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.

Helsingfors den 28 november 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Social och hälsovårdsminister Sinikka Mönkäre

1.

Lag**om ändring och temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961)

4 i § 2 och 3 mom., 4 j §, 4 k §, 8 b § 1 mom., 10 c §, mellanrubriken före 19 § och 19 § 1 mom. och 21 e § samt *temporärt* 4 § 6 mom., 4 h § 1 mom. 2 punkten och 19 e §,

av dessa lagrum 4 § 6 mom. i lag /2003, 4 h § 1 mom. 2 punkten, 4 i § 2 och 3 mom., 4 j § och 4 k § i lag 188/2003, 8 b § 1 mom. i lag 100/1990, 10 c § i lag 878/1994 och 1331/1999, 19 § 1 mom. i lag /2003, 19 e § i lag 1482/1995 och 21 e § i nämnda lag 878/1994, samt

fogas till 18 §, sådan den lyder i nämnda lag /2003, ett nytt 5 mom., till 19 §, sådan den lyder i lag 500/1971 och nämnda lag /2003, ett nytt 3 mom., till 19 b §, sådan den lyder i nämnda lag 1331/1999 och i lag 375/2001, ett nytt 9 mom. och till lagen en ny 19 f § som följer:

*Gällande lydelse**Förestagen lydelse*

4 §

Invalidpension betalas, om inte något annat följer av 4 d §, från ingången av den månad som följer närmast på den under vilken rätten till pension uppkommit. Invalidpension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer närmast efter ansökan om pension. En invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 7 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den kalendermånad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet. När en mottagare av invalidpension uppnår den ålder som berättigar till ålderspension, ändras invalid-

Invalidpension betalas, om inte något annat följer av 4 d §, från ingången av den månad som följer närmast på den under vilken rätten till pension uppkommit. Invalidpension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 7 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd, *rehabiliteringstillägg* eller *rehabiliteringspenning* kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller *utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering*. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet.

pensionen till ålderspension.

4 h §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

2) den återstående tid som avses i 6 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heffektiv på det sätt som avses ovan.

När en mottagare av invalidpension uppnår den ålder som berättigar till ålderspension, ändras invalidpensionen till ålderspension.

4 h §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmåga, om

2) den återstående tid som avses i 6 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt (*dagen för rehabiliteringsfallet*) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heffektiv på det sätt som avses ovan. *Da- gen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat medan arbetsförhållandet pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.*

4 i §

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 4 h § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabili-

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. som arbetstagaren skulle ha rätt till om han vid *den dag för rehabiliteringsfallet* som avses i 4 h § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension, *förhöjt med 33 procent. Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av de i 8 § 4 mom. nämnda lagarna efter det att han har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som av-*

Gällande lydelse

teringspenning hälften av beloppet av full invalidpension enligt 2 mom.

4 j §

Rehabiliteringstillägg till *rehabiliteringspenning*, rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 4 h § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av *rehabiliteringspenning*, rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

4 k §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabiliteringspenningen enligt 4 i §, om detta är synnerligen behövt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas

Föreslagen lydelse

ses i detta moment.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full *rehabiliteringspenning* enligt 2 mom.

4 j §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 4 h § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och *rehabiliteringsunderstöd* och mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och *rehabiliteringsunderstöd* kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

4 k §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsstöd betalas emellertid högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan. *Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen och det betalas inte rehabiliteringstillägg tid understödet.*

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Re-

emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

8 b §

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om arbetstagaren uppsåtligen har vållat sin arbetsförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga, eller om arbetstagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning.

10 c §

När en pensionsanstalt eller pensionskyddscentralen behandlar ärenden som gäller skyldigheten att ordna pensionskydd, pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning av pension samt återkrav och därmed jämförbara ärenden som avses i denna lag skall den som ärendet gäller beredas tillfälle att bli hörd i ärendet, om detta är uppenbart nödvändigt för bevakandet av hans intresse. Talan för den som inte har fyllt 15 år förs i andra ärenden än sådana som gäller hans person av hans intressebevakare. I övrigt iakttas vid behandlingen i tillämpliga delar de principer som uttrycks i 4, 6, 9–11, 16, 16 a, 16 b, 21, 23 och 24 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

Anställda och styrelsemedlemmar i en pensionsanstalt kan dock, utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande, behandla ärenden som avser arbetsgivare som har anordnat pensionskydd i pensionsanstalten, arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare eller företagare. Detta gäller i tillämpliga delar även de anställda vid pensionskyddscentralen och medlemmarna av dess styrelse.

habiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

8 b §

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om arbetstagaren uppsåtligen har vållat sin arbetsförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionsanstalten.

10 c §

Anställda och styrelsemedlemmar i en pensionsanstalt och pensionskyddscentralen kan, utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten i förvaltningslag (434/2003), behandla sådana ärenden gällande verkställigheten av denna lag som avser arbetsgivare som anordnat pensionskydd i pensionsanstalten, arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare eller företagare. En eller flera sakkunnigläkare skall i pensionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som innehåller medicinska frågor. På den bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigläkare meddelar i denna befattning tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

19 §

En avgift som med stöd av denna lag fastställts av en pensionsanstalt eller pensions-skyddscentralen samt en på avgiften för tiden för betalningsdröjsmål beräknad årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (633/1982) får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

18 §

En förmån som betalats utan grund skall krävas tillbaka inom tio år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder (728/2003). Från detta avbrytande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

19 §

En pensionsanstalt eller pensions-skyddscentralen skall fastställa en försäkringspremie som baserar sig på denna lag inom tio år från det att fordran uppkom. Premiefordran anses uppstå på den förfallodag för en slutlig premie som anges i försäkringsvillkoren för en grundförsäkring enligt denna lag. En försäkringspremie som fastställts med stöd av denna lag samt en på premien för tiden för betalningsdröjsmål beräknad årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder.

19 b §

Erhållandet av en förmån enligt denna lag preskriberas efter tio år från den dag då den borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller

19 e §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 e § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas så som stadgas i 21 §.

21 e §

Grundar sig pensionsanstaltens eller pensionsskyddscentralens beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen med parternas samtycke undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Innehåller pensionsanstaltens eller pensionsskyddscentralens beslut ett uppenbart skriv- eller räknefel, skall pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen rätta sitt beslut. Fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett för en part oskäligt resultat.

Angående rättelse skall anteckning göras i pensionsanstaltens eller pensionsskyddscentralens liggarexemplar. Den berörda parten skall tillställas ett rättat eller nytt beslut. Är

11 § lagen om preskription av skulder.

19 e §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 e § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension eller

3) de i 4 h § 1 och 2 mom. nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionsanstalten inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som föreskrivs i 21 §.

19 f §

Pensionsanstalten och pensionsskyddscentralen meddelar sitt beslut för kännedom genom att sända det till mottagaren i ett brev till den postadress som denna uppgivit.

21 e §

Grundar sig pensionsanstaltens eller pensionsskyddscentralens beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller har det skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter dock att parten samtycker till att beslutet rättas.

Pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

Gällande lydelse

ändringssökande i fråga om beslutet anhängigt, skall pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen meddela att rättelseärende upptagits till behandling samt tillställa även besvärinstansen sitt beslut i detta ärende.

I ett beslut genom vilket pensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen inte har godkänt ett yrkande på rättelse av fel får ändring inte sökas genom besvär.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 4 § 6 mom., 4 h § 1 mom. 2 punkt och 19 e § gäller fram till den 31 december 2004.

Lagens 18 § 5 mom., 19 § 1 och 3 mom. samt 19 b § 9 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.

2.**Lag****om ändring och temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 4 § 3 mom., 8 § och 13 a § 1 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 4 § 3 mom. och 8 § i lag 1483/1995 samt 13 a § 1 mom. i lag /2003, och

fogas till 10 §, sådan den lyder i lagarna 275/1972, 879/1994 och 1004/2000 samt i nämnda lag /2003, ett nytt 7 mom. som följer:

Invalidpension beviljas, om inte något annat följer av 4 d § lagen om pension för arbetstagare, från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer näst efter den då pensionen söktes. Invalidpension beviljas tills vidare eller såsom ett i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. Invalidpension dras in när pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för pensionen. Rehabiliteringsstöd kan dras in om den som uppbär stödet utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering.

8 §

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller villkoren för

1) individuell förtidspension enligt 4 a § 1 mom. eller sista meningen i 4 a § 2 mom., eller

2) invalidpension som delpension enligt 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i förhandsbeslutet får sökas så som stadgas i 21 § lagen om pension för arbetstagare.

4 §

Invalidpension betalas, om inte något annat följer av 4 d § lagen om pension för arbetstagare, från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit. *Invalidpension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension.* Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in *eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen.* Rehabiliteringsstöd, *rehabiliteringstillägg* eller *rehabiliteringspenning* kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering *eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering.* *Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet.*

8 §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 a § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av deltidspension eller

3) de i 4 h § 1 och 2 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 1 mom. 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionsan-

Gällande lydelse

13 a §
Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom., 3 § 2 och 3 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d och 4 f—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10, 10 a—10 d och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 12 d, 13 a, 13 b och 14 §, 15 § 2 mom., 15 a, 15 b, 16, och 17 §, 17 a § 1 mom., 17 b—17 e §, 17 f § 1, 2 och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom. samt 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

stalten, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionsanstalten inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

10 §

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder (728/2003).

13 a §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 1 § 6 och 7 mom., 3 § 2 och 3 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d, 4 f—4 n §, 5 § 4 och 6 mom., 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10, 10 a—10 d och 12 §, 12 a § 4 och 5 mom., 12 d, 13 a, 13 b och 14 §, 15 § 2 mom., 15 a, 15 b, 16 och 17 §, 17 a § 1 mom., 17 b—17 e §, 17 f § 1, 2 och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom. samt 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 d, 19 f, 20, 21, 21 a—21 e, 22 och 23 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 4 § 3 mom., 8 § och 13 a § 1 mom. gäller till och med den 31 december 2004.

Lagens 10 § 7 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.

3.

Lag**om temporär ändring av 19 § lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969) 19 §
1 mom., sådant det lyder i lag /2003, som följer:

Gällande lydelse

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och 3 mom., 3 a, 4, 4 a—4 n §, 5 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 12 d, 14 och 16 §, 17 § 2 och mom., 17 a § 1 mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom., 17 f § 1, 2 och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom. samt 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och 3 mom., 3 a, 4, 4 a—4 n §, 5 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 10 b—10 d §, 11 § 2 och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 12 d, 14 och 16 §, 17 § 2 och 3 mom., 17 a § 1 mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom., 17 f § 1, 2, och 4 mom., 17 h §, 17 i § 1 och 3—5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom., 18 §, 19 § 1 mom. sista meningen samt 2 och 3 mom., 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004
och den gäller till och med den 31 december 2004.

4.

Lag**om temporär ändring av 17 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 17 § 1 mom.,
sådant det lyder i lag /2003, som följer:

Gällande lydelse

17 §

Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och
3 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4 och 4 a—
4 n §, 5 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten
samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8,
8 a—8 g, 9, 10 och 10 b—10 d §, 11 § 2
och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4
mom. samt 12 d, 14 och 16 §, 17 a § 1
mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom., 17 f §
1, 2 och 4 mom., 17 g och 17 h §, 17 i § 1
och 3—5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom.
samt 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e
och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

17 §

Om inte något annat följer av denna lag
gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 och
3 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—
4 n §, 5 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten
samt 3, 4 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8,
8 a—8 g, 9, 10 och 10 b—10 d §, 11 § 2
och 11 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4
mom. samt 12 d, 14 och 16 §, 17 a § 1
mom., 17 b—17 d §, 17 e § 1 mom., 17 f §
1, 2 och 4 mom., 17 g och 17 h §, 17 i § 1
och 3—5 mom., 17 j §, 17 k § 2—4 mom.,
18 §, 19 § 1 mom. sista meningen samt 2
och 3 mom., 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e
och 22 § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004
och den gäller till och med den 31 decem-
ber 2004

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 2 a §, sådan den lyder i lag 1333/1999,
 ändras 8 § 2 mom., 15 § 3 mom., 23 a och 24 §, 25 § 1 mom. 2 punkten, 25 a § 2 och 3 mom., 25 b, 25 c och 61 a §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 8 § 2 mom. och 24 § i lag 1346/1990, 15 § 3 mom. och 23 a § i lag 1745/1995, 25 § 1 mom. 2 punkten, 25 a § 2 och 3 mom., 25 b § och 25 c § i lag 189/2003 samt 61 a § i lag 880/1994, och
 fogas till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 1346/1990 samt i lagarna 316/1995 och /2003, ett nytt 5 mom., till 28 b §, sådan den lyder i lagarna 133/1999 och 379/2001, ett nytt 6 mom., till 33 §, sådan den lyder i lag 951/1992 och nämnda lag 379/2001, ett nytt 5 mom. samt till lagen i stället för genom nämnda lag 1346/1990 upphävda 34 § en ny 34 § och i stället för genom lag 655/2002 upphävda 64 a § en ny 64 a § som följer:

Gällande lydelse

2 a §

När pensionskassan behandlar ärenden som gäller skyldigheten att ordna pensionskydd, pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning av pension samt återkrav och därmed jämförbara ärenden som avses i denna lag skall den som ärendet gäller beredas tillfälle att bli hörd, om detta är uppenbart nödvändigt för bevakandet av hans eller hennes intresse. Talan för den som inte har fyllt 15 år förs i andra ärenden än sådana som gäller hans eller hennes person av hans eller hennes intressebevakare. I övrigt iakttas vid behandlingen i tillämpliga delar de principer som uttrycks i 4, 6, 9—11, 16, 16 a, 16 b, 21, 23 och 24 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

Anställda vid och styrelsemedlemmar i pensionskassan kan dock, utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande, behandla ärenden som avser arbetsgivare som har anordnat pensionskydd i pensionskassan eller arbetstägare i anställning hos en sådan arbetsgiva-

Föreslagen lydelse

(upphävs)

Gällande lydelse

re.

En försäkringspremie enligt denna lag jämte dröjsmålsränta som nämnts i 1 mom. får utsökas utan dom eller utslag på det sätt som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

Föreslagen lydelse

8 §

Pensionskassan skall fastställa en försäkringspremie som baserar sig på denna lag inom tio år från den förfallodag som bestäms i 1 § förordningen om sjömanspensioner (654/1991). En försäkringspremie som fastställts med stöd av denna lag samt den dröjsmålsränta som avses i 1 mom. får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Återbetalningen av en försäkringspremie som betalts utan grund preskriberas efter tio år från den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § lagen om preskription av skulder.

15 §

Invaliditetspension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd enligt 4 mom. för viss tid. Invaliditetspension indras då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering.

Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. En invalidpension dras in eller utbetalningen avbryts från ingången av den månad som följer efter det att pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd, rehabiliteringsstillägg eller rehabiliteringspenning kan dessutom dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrytandet.

23 a §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 15 § 5 mom. och i sista meningen i 6 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

23 a §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 15 § 5 mom. och i sista meningen i 6 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 15 § 1 mom., 17 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. nämnda villko ren för invaliditetspension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionskassan, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas så som 59 § stadgar.

24 §

Om arbetstagaren för att få pension avsiktligt har vållat sin arbetsförmåga kan pensionen förvägras honom eller utbetalas till ned-satt belopp. Utbetalningen av pensionen kan avbrytas, om mottagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som pensionskassan har bestämt och bekostat, med undantag av undersöknings- och vårdåtgärder som kan anses livsfarliga, eller om han utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning.

25 §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

2) den återstående tid som avses i 12 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invaliditetspension förutsätts att pensionen är heffektiv på det sätt som avses ovan.

2) de i 15 § 1 mom. och 23 § 1 mom. eller 17 § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension eller

3) de i 25 § 1 och 2 mom. nämnda villkoren för yrkesinriktad rehabilitering.

Ett i 1 mom. 1 och 2 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionskassan, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vann laga kraft. Ett i 1 mom. 3 punkten avsett förhandsbeslut är bindande för pensionskassan, om en rehabiliteringsplan ges in till pensionskassan inom nio månader från det att beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som föreskrivs i 59 §.

24 §

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om arbetstagaren uppsåtligen har vållat sin arbetsförmåga. Utbetalningen av pensionen kan inställas, om pensionstagaren utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning eller vård som har föreskrivits och bekostas av pensionskassan.

25 §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

2) den återstående tid som avses i 12 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt (*dagen för rehabiliteringsfallet*) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heffektiv på det sätt som avses ovan. *Da-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

gen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat medan arbetsförhållandet pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.

25 a §

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 25 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invaliditetspension.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full invaliditetspension enligt 2 mom.

25 b §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invaliditetspension betalas för den tid en i 25 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invaliditetspension.

Beträffande rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidi-

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han vid den dag för rehabiliteringsfallet som avses i 25 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension, förhöjt med 33 procent.

Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av de i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnda lagarna efter det att han har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som avses i detta moment.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 2 mom.

25 b §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 25 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och *rehabiliteringsunderstöd* och mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning, rehabili-

tetspension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

25 c §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabiliteringspenningen enligt 25 a §, om detta är synnerligen behövligt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

teringstillägg och *rehabiliteringsunderstöd* kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

25 c §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsstöd betalas emellertid högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av *de ovan nämnda* grunderna, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan. *Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen och det betalas inte rehabiliteringstillägg tid understödet.*

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd *enligt prövning* om detta är synnerligen behövligt för att han skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

28 b

Erhållandet av en förmån enligt denna lag preskriberas efter tio år från den dag då den borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder.

33 §

En förmån som betalats utan grund skall krävas tillbaka inom tio år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem

61 a §
 Grundar sig pensionskassans beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionskassan med parternas samtycke undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Innehåller pensionskassans beslut ett uppenbart skriv eller räknefel skall pensionskassan rätta sitt beslut. Fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett för en part oskäligt resultat.

Angående rättelse skall anteckning göras i pensionskassans liggarexemplar. Den berörda parten skall tillställas ett rättat eller nytt beslut. Är ändringssökande i fråga om beslutet anhängigt, skall pensionskassan meddela att rättelseärende upptagits till behandling samt tillställa även besvärinstansen sitt beslut i detta ärende.

I ett beslut genom vilket pensionskassan inte har godkänt ett yrkande på rättelse av fel får ändring inte sökas genom besvär.

är efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § lagen om preskription av skulder. Från detta avbrytande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

34 §
 Pensionskassan meddelar sitt beslut för kännedom genom att sända det till mottagaren i ett brev till den postadress som denna uppgivit.

61 a §
 Grundar sig pensionskassans beslut på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller har det skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan pensionskassan undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter dock att parten samtycker till att beslutet rättas.

Pensionskassan skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

64 a §
 Anställda och styrelsemedlemmar i pensionskassan är inte enbart på grund av denna ställning jäviga att behandla sådana ärenden gällande verkställigheten av denna lag som avser arbetsgivare som anordnat pensionskydd i pensionskassan eller arbetstagare i anställning hos en sådan arbetsgivare.

En eller flera sakkunnigläkare skall i pensionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som inne-

Föreslagen lydelse

håller medicinska frågor. På den bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigkare meddelar i denna befattning tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagens 8 § 2 och 5 mom., 28 b § 6 mom. och 33 § 5 mom. tillämpas också på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för en sådan fordran räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigast tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess också enligt de lagar som gäller när denna lag träder i kraft.